

JULIJE DEROSI

DVA RAPSKA GOSPINA PLAČA
(prijepis na današnju hrvatsku latiničnu grafiju)

Julije Derossi
Ante Starčevića 8/XIII
HR 23000 Zadar

UDK: 091:003.2
Izvorni znanstveni članak
Ur.: 1996-09-27

U ovom se radu donosi prijepis dvaju rapskih plačeva iz godine 1563. i 1676. Plačevi su prepisani na današnju hrvatsku latiničnu grafiju, jer se izvorna grafija može vidjeti u sačuvanom rukopisu Plača iz 1563. i u rukopisu Plača iz 1676., koji je još i posebno tiskan u radu o. Karla Kosora. Uz prijepise plačeva objašnjena je i povijest nalaska obaju plačeva, raščlanjena je grafija Plača iz 1563., koji se ovdje prvi put objavljuje, a objašnjena su i načela prijepisa tih plačeva. Na kraju autor donosi i grafijsku tablicu Plača iz 1563.

U Zborniku Marka Marulića iz godine 1950., a koji je tiskan "u proslavu petstogodišnjice rođenja Marka Marulića 1450-1950!"¹ objelodanjen je rad prof. Vjekoslava Štefanića *Još Marulićevih stihova*.² U tom radu Štefanić spominje neke pronađene pjesmarice u kojima ima Marulićevih pjesama pa navodi i ovo:

"Vinko Premuda je jednu takvu pjesmaricu iz god. 1563. našao u ženskom samostanu sv. Antuna u Rabu zajedno sa 'Žićem sv. Otaca', što ih je objelodanio pod naslovom 'Starohrvatski latinički rukopis Žića sv. Otaca' u Starinama XL, Zagreb, 1939. U svojem predgovoru 'Žićima' Premuda je tek ukratko prikazao spomenutu pjesmaricu rekavši, da u njoj, osim Muke Isusove, ima još 10 Marulićevih pjesama, 6 poznatih, a 4 nepoznate, dok je u bilješci napisao: 'Budući da prema akad. izdanju ima ovdje dosta razlika, koje pokazuju veću

¹ *Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, knjiga 39, Zagreb, 1950.

² Isto, 281-298.

starinu, nadam se da ću u novom svesku 'Građe', uz neobjavljene pjesme iznijeti i te razlike.' Međutim nastao je rat, za vrijeme kojega 'Građa za povijest književnosti hrvatske' nije više izlazila, a i sam stari glagoljaš pop Vinko zaklopio je zauvijek svoje oči za vrijeme ratnog vrtloga u svojoj Baški 23. veljače 1944. Tako je njegovo obećanje ostalo neizvršeno.

Kako je Premuda od svojih mlađih dana bio marljiv sakupljač pismenih spomenika naše starine, u njegovoj se knjižnici sabralo obilno i dragocjeno blago, koje je on marljivo proučavao, prepisivao, informirao o njemu domaće i strane učenjake, a relativno malo objelodanio. Od toga svojega blaga on je oporučno ostavio rukopise uglavnom Jugoslavenskoj akademiji, a knjige franjevačkom samostanu na Košljunu kraj Krka. No zbog ratnih neprilika oporuka nije mogla biti propisno provedena: ostavinska rasprava nije bila održana, franjevci su već g. 1944. odnijeli svoj dio, a Jugoslavenskoj akademiji su istom god. 1948. pod jesen poslani rukopisi. Zabrinut za sudbinu dragocjenih rukopisa, ja sam - doduše istom treće i četvrte godine nakon Premudine smrti - pretražio njegovu ostavštinu i u Akademiji u Zagrebu, i na Košljunu, a raspitivao sam se i u Baškoj, ali nekim poznatim mi spomenicima ni traga. Tako nisam našao ni t.zv. Premudine glagoljske ostriške iz XII. stoljeća, ni t.zv. Pravila bratovštine sv. Duha u Drazi Bašćanskoj pisane glagoljicom u XV. stoljeću, a ni one Rapske pjesmarice, o kojoj je bio govor u 'Starinama' XL. Mislim, naime, da su rapske koludrice Premudi odstupile i ovu pjesmaricu kao i 'Žića sv. Otaca', samo što su 'Žića' bila izručena Akademijinu arhivu još prije Premudine smrti, dok je sudbina Rapske pjesmarice ostala nepoznata i meni i ostalima, na koje sam se obraćao na Krku i u Rabu.

Ipak sam bio relativno sretan, kad sam u Premudinoj ostavštini na Košljunu našao prijepis Rapske pjesmarice, izrađen rukom samoga Premude. Premuda je ostavio mnoge prijepise starih rukopisa, glagoljskih i latiničkih. I tko je jedan put vidio njegove prijepise, morao se diviti njegovoj marljivosti, skrupuloznosti i vjernosti, kojom je obavljao taj posao, nastojeći često da svojim kopiranjem reproducira i vanjsko lice, t. j. i grafiju originala. Premuda je i ovu pjesmaricu prepisao vjerno sačuvavši grafiju originala i označivši folijaciju originala. Pouzdajući se u Premudin prijepis, ja sam po njemu prepisao Rapsku pjesmaricu (uz pomoć prof. Leona Košute) i odlučio da u ovom Zborniku izvršim ono, što sam Premuda nije stigao da izvrši u 'Građi'. Smatrao sam, naime, da bi bila šteta da se ovoj pjesmarici zametne trag, kad ona - pisana već god. 1563. - donosi gradiva ne samo za učvršćenje i dopunu Marulićeve pjesničke bibliografije, nego i za naše srednjovjekovno anonimno pjesništvo."³

³ Vj. Štefanić, nav. dj. u: Zbornik Marka Marulića..., 283-284.

Iz ovog⁴ navoda vidi se kako je prof. Štefanić mislio da se Rapska pjesmarica nalazila u Premudinoj ostavštini i da je odatle nestala jer je on više nije mogao pronaći ni u ostavštini ni drugdje. Ipak je na Košljunu našao Premudin prijepis Rapske pjesmarice pa je taj prijepis proučio i u spomenutom radu u Zborniku iskoristio sve ono u Pjesmarici što je mogao dovesti u svezu s Marulićem. O samoj Pjesmarici rekao je također ono bitno što je mogao ustanoviti na temelju vjernoga i savjesnog Premudina prijepisa. Prof. Štefanić raščlanio je sadržaj Pjesmarice, koja, uz *Plač Majke Božje* ili *Muke Isukrstove*, sadrži još 12 priloga. Na jednom mjestu Štefanić kaže: "Nakon onoga što sam dosad kazao o Rapskoj pjesmarici i njenu sadržaju, jasno proizlazi, da je potrebno spasiti je od zaboravi, jer će ona unijeti barem nešto svijetla u razdoblje prvih početaka naše umjetne poezije."⁴ Na jednom drugom, ovdje već navedenom, mjestu prof. Štefanić ističe kako "bi bila šteta da se ovoj pjesmarici zametne trag, kad ona - pisana već godine 1563. - donosi gradiva ne samo za učvršćenje i dopunu Marulićeve pjesničke bibliografije, nego i za naše srednjovjekovno anonimno pjesništvo."

Prema svemu navedenom vidi se da je prof. Štefanić visoko ocijenio Rapsku pjesmaricu kao značajan spomenik hrvatske kulture. Zato je sretna okolnost što se on prevario kad je mislio da je ta pjesmarica nestala iz Premudine ostavštine pa da je izgubljena ili zagubljena. Danas možemo utvrditi da se ona nije ni nalazila u Premudinoj ostavštini, nego ju je Premuda prepisao u Samostanu sv. Antuna školskih sestara na Rabu, gdje se Pjesmarica i danas nalazi. Drugim riječima, Premuda nije odnio Pjesmaricu iz rapskoga samostana pa je nije ni mogao ostaviti Akademiji. Naime, prije nekoga vremena fra Petar Runje, proučavatelj starije hrvatske književnosti, osobito glagoljaške, našao je u rečenom samostanu Rapsku pjesmaricu iz godine 1563. i cijelu je fotokopirao. Fra Petar Runje također je fotokopirao i jedan drugi važan rukopis iz benediktinskoga samostana sv. Andrije na Rabu - Knjige gospe Jelene Mikuličijke - u kojemu je zabilježen veći dio Plača Dive Marije, a koji očito potječe iz istoga izvora iz kojega i potpun Gospin plač u Rapskoj pjesmarici 1563. O tom drugom rapskom plaču iz godine 1676. napisao je studiju o. Karlo Kosor pod naslovom *Nepoznati Gospin plač s otoka Raba*.⁵ O. Karlo Kosor donio je vjernu transkripciju Gospina plača iz 1676. i usporedio ga s Plačem Splićanina Nikole Marchija jer ta dva plača pripadaju istoj redakciji. O. Karlo Kosor također je raščlanio grafiju i jezik Plača iz 1676.

⁴ Isto, 289.

⁵ *Radovi Centra Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zadar, 1978, 403-443.

Fra Petar Runje povjerio mi je fotokopije izvornika obaju spomenutih rapskih rukopisa, tj. Rapske pjesmarice iz 1563. i Knjige gospe Jelene Mikuličijke iz 1676. pa smo se dogovorili da se ta dva plača usporedno tiskaju jer i oni pripadaju istoj redakciji. Ni Premuda ni Kosor nisu u svojim prijepisima dirali u izvornu grafiju, nego su plačeve prepisali vjerno. Ja sam oba plača što je moguće više približio čitatelju na taj način što sam izvornu grafiju zamijenio današnjom hrvatskom latiničnom grafijom, po prilici onako kako se to sa starim hrvatskim tekstovima čini i u izdanju Pet stoljeća hrvatske književnosti. Držim da je taj postupak bio umjestan zbog toga što su oba izvorna rukopisa očuvana i što su ih i Premuda i Kosor već vjerno prepisali u izvornoj grafiji, a Kosorov prijepis posebno je i tiskan. Uz ovaj moj prijepis nije bilo potrebno govoriti o jeziku plačeva jer je to za Plač Dive Marije u rukopisu Jelene Mikuličijke iz godine 1676. već učinio Karlo Kosor u spomenutoj studiji, a njegova jezična raščlamba Plača iz 1676. može se u dobrom dijelu prihvatiti i za Gospin plač u Rapskoj pjesmarici iz godine 1563. Svakako da se o jeziku Gospina plača iz 1563. može i posebno govoriti s obzirom na jezične razlike između toga plača i onoga iz 1676., ali to će biti učinjeno u drugoj prilici, jer je ovom prilogu temeljna svrha da usporedno donese oba plača iz Raba u današnjoj hrvatskoj latiničnoj verziji.

Rapska pjesmarica iz 1563. sadrži u svom prvom dijelu potpun Gospin plač na 46 listova. Osim toga ima još 20 listova s drugim nabožnim tekstovima i pjesmama, ali pisanih drugim rukopisom, što znači da je tekstove u rapskoj pjesmarici pisalo nekoliko ruku. Tekst Plača počinje na 1. listu *verso*, ali ispred toga prvoga lista postoji još jedan nepaginirani list na kojemu se *recto* nalazi ovaj kratki tekst.

*... i odkupitelj tvoj mene adoraj i meni
se pokloni, a ti mu odgovori i reci
Ako si ti isukarst oni koji vaze put
od dive marije i bi porojen od nje i bi pro
pet na križu za grihe naše. Ako si ti
on ja ti se klanjam ako li nisi
ne klanjam ti se Amen Finis 1563.*

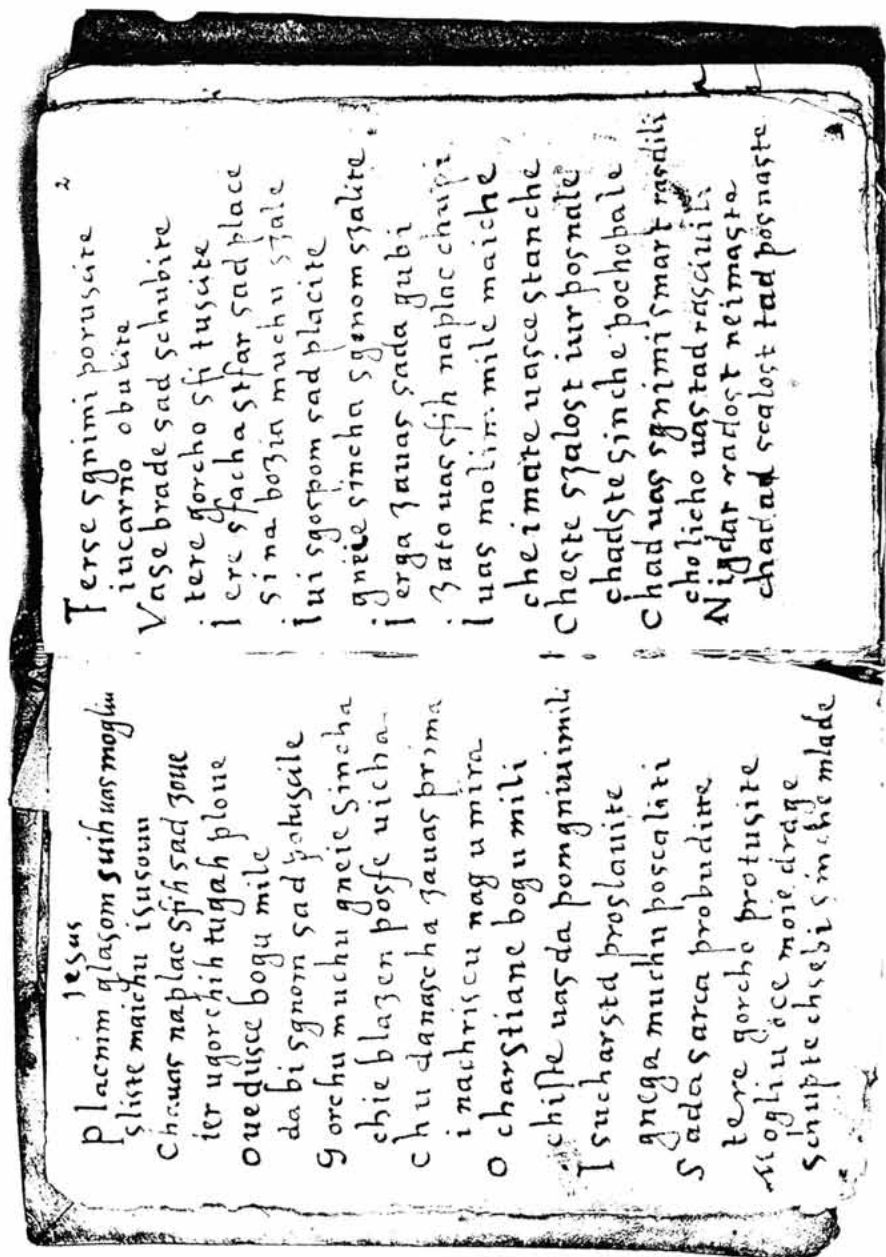
Profesor Štefanić donio je u spomenutom radu taj tekst u izvornoj grafiji prema Premudinu prijepisu, ali mislim da je tu pogrešno prepisano *adordi* mjesto *adorai*, što bi bio imperativ od adoravati, tj. obožavati, štovati. Ta je početna bilješka na nepaginiranom listu Rapske pjesmarice napisana rukopisom koji se više ne javlja u ostalim tekstovima. Ta činjenica upućuje na to da je list s tom bilješkom dospio u Pjesmaricu kao prethodni list, i to kao završetak jednoga drugog teksta koji nema sveze s tekstovima uvrštenim u Pjesmaricu. Uloga lista s tim završnim redcima jednoga drugog teksta samo je tehnička, tj. bio je bitan list

koji je umetnut ispred lista na kojemu počinje Gospin plač, a tekst je na listu slučajno. Naši stari uvezivači knjiga vrlo su često iskorištavali listove iz drugih knjiga kad bi uvezivali neku novu knjigu (npr. nedavno ponovno pronađeni Premudini glagoljski ostrišci iz 12. stoljeća koji su izrezani poslužili kao pojačanje hrpta jedne knjige!).

Profesor Štefanić nije dakako imao u rukama izvornik Rapske pjesmarice (imao je samo Premudin prijepis!) pa nije mogao vidjeti da se rukopis te prethodne bilješke potpuno razlikuje od svih ostalih rukopisa u Pjesmarici. Zato i njegov zaključak da "zapis *Finis 1563.* možemo uzeti kao datum, kad je pjesmarica pisana" treba danas uzeti s oprezom. Naime, godina 1563. odnosi se svakako na godinu pisanja teksta čiji je svršetak zbog "tehničkih" okolnosti kod uvezivanja Rapske pjesmarice slučajno dospio u tu pjesmaricu (na prethodni nepaginirani list), a to ne mora biti godina kad je zapisan Gospin plač i ostali tekstovi u Rapskoj pjesmarici. Zato možemo samo uvjetno reći da je Rapska pjesmarica pisana godine 1563. Uvezana je sigurno nakon 1563., ali to ne znači da je to bio prvi uvez i da tekstovi u njoj nisu možda prepisani ili nastali i prije 1563.

Vjekoslav Štefanić u navedenom radu spominje da Gospin plač u rapskoj pjesmarici iz godine 1563. "odgovara tekstu osmeračkog Plača, kakav dolazi u Hvarskoj pjesmarici iz oko 1533., zatim u Korčulanskoj pjesmarici iz god. 1560. i u Budljanskoj pjesmarici iz oko god. 1640. Za uspostavu teksta ove naše stare pučke crkvene pjesme naš je rukopis dragocjen, jer ima čitav tekst s početkom i svršetkom, dok Hvarska nema početka, a Budljanska nema svršetka." Sada imamo i Gospin plač iz godine 1676. (Knjige gospe Jelene Mikuličijke) koji je obradio Karlo Kosor i usporedio ga s Plačem u prijepisu Splićanina Nikole Marchija.

Ovi najnoviji prijepisi dvaju rapskih Plačeva na današnjoj hrvatskoj latiničnoj grafiji tiskaju se u Senjskom zborniku usporedno, tako da se lako mogu uspoređivati stihovi obaju Plačeva. Da bi se olakšala usporedba, svi stihovi u Plaču iz 1676., koji se po bilo čemu razlikuju od stihova u Plaču iz 1563., tiskani su drugim tipom slova, dok su isti stihovi tiskani istim tipom slova. U bilješkama riješene su očite pogreške u prepisivanju ili one pogreške koje su vjerojatno nastale jer onodobni prepisivač nije razumio smisao nekih riječi iz predložka s kojega je prepisivao, ili je možda zapisivao neke stihove po sjećanju, napamet, "iz glave", pa više nije znao ni razumio smisao pojedinih riječi. Sigurno je da Plač 1676. nije prepisan iz Plača 1563., ali je očito da oba Plača potječu od starijega zajedničkog predložka, najvjerojatnije glagoljskoga. Tako se pokazuje da su hrvatski Plačevi vrlo stari i da su se puno prepisivali.

Sl. 1. Prve dvije stranice Gospina plača iz 1563.

DVA RAPSKA GOSPINA PLAČA

OVE KNIGHE YESU GOS-
PE ELLENE MIKULIČIGKE
KOYASE NAHODI U MOS-
TIRU SUETOGA ANDRIA
OD RABBA. ISPISANE NA
19. FEBRARA 1676.

Rapska pjesmarica 1563.

(rukopis gospe Jelene Mikuličijke
- 1676.)

(PLAČ GOSPE MARIJE)

POČINJE PLAČ DIVE MARIJE

^{1v}JEZUS⁶

Plačnim glasom svih vas molju
slište majku Isusovu
kâ vas na plač svih sad zove
jer u gorkih tugah plove.
Ove duše Bogu mile
da bi s njom sad potužile
gorku muku njeje sinka
ki je blažen po sve vika,
kû danaska za vas prima
i na križu nag umira.
O karstjane, Bogu mili,
kî ste vazda pomnju imili,
Isukarsta proslavite⁷
njega muku požaliti,
sada sarca probudite
tere gorko potužite.
Molju oce moje drage,
skupte k sebi sinke mlade //
^{2r} ter se s njimi poružite
i u carno obucite,
vaše brade sad skubite
tere gorko svi tužite
jere svaka stvar sad plače,
sina Božja muku žale.
I svi s Gospom sad plačite
njeje sinka s njom žalite,

^{1r} RIČI PISCA

*Plačnim glasom svih vas zovu
slište majku Isusovu
kâ vas na plač sada zove
zač u gorkih tugah plove.
Zove duše Bogu mile
da bi s njom sad procvilile
gorku muku njeje sinka
ki je blažen po sve vika,
kû danaska za nas prima
i na križu nag umira.
O karstjani, Bogu mili
ki ste vazda pomnju imili,
Gn Kersta proslaviti
(oštećeno) //
^{1v}sada sarca probudite
tere gorko procvilite.
Molju ove moje drage
skupte sebi sinke mlade
ter se s njimi ponižite
i u cerno obucite
vaše brade sad skubite
tere gorko svi plačite
jere svaka stvar sad plače,
sina Božja muku jače⁸
Svi Gospojon sad plačite
njeje sinka s njom žalite,*

⁶ očito pogrešno - treba RIČI PISCA

⁷ treba: proslaviti

⁸ grafija: giace

jer ga za vas sada gubi
 zato vas svih na plač kupi.
 I vas molim, mile majke,
 kê imate vaše stanke,
 kê ste žalost jur poznale
 kad ste sinke pokopale
 Kad vas s njimi smart razdili
 koliko vas tad rascvili⁹,
 nigdar radost ne imaste
 kada(r) žalost tad poznaste. //
^{2v} Zato Gospi razumijte
 ter plakati s njom umite,
 kê sad gubi sinka draga,
 Isukarsta vele slavna,
 ko(j)¹⁰ joj bješe sve vesel'je
 sad ju najde sve dresel'je
 Zato korut sad uzmite
 i u carno obucite,
 vaše kćerce poružite
 ter ih plakat naučite.
 Ter sad plačte s Mariome
 veće ida gorčiomie.
 S njom sad gorko procvilite,
 nje žalosti s njom dijelite.¹¹
 I vi, plačne udovice,
 privelike žalosnice,
 kê ste muže pogubile,
 vaše stanke opustile,
**(Ovih stihova
 nema u Plaču 1563.)**
 kê bihote¹² u vesel'ju
 pak ostaste u dresel'ju, //
^{3r} kapami se sad pokrite,
 s carnim glave sve povijte¹³.
 Ter k Mariji pridružite
 gorko sve s njom sad tužite,
 kê sad gubi sinka i muža
 u kom bješe sva nje duša.
 Kime bješe urešena,

zač ga za vas sada gubi
 zato vas svit na plač zbudi.
 I vas molim, mile majke,
 kê imate vaše sinke,
 kê ste žalost jur poznale
 kad ste sinke zakopale. //
^{2r} Kad vas s njimi smart razdili,
 koliko vas tad razcvili,
 nigdar radost ne imaste
 pokle žalost tad poznaste.
 Zato Gospi razumijte
 ter plakati s njom umijte,
 kê sad gubi sinka draga,
 Isukarsta vele blaga
 kê joj biše sve ufan'je,
 sad ju najde sve skončan'je.
 Zato korut sad uzmite
 u černo se obucite,
 ćere vaše ponižite
 i plakat jih naučite.
 Ter svi plačte sad s Marijon
 vele gorkon žalostnijon.
 Nju sad gorku procvilite,
 njeje žalost s njom dilite. //
^{2v} I vi, plačne udovice,
 privelike žalosnice,
 kê ste muži izgubile,
 svaku žalost općutile,
 kê bihote narešene
 pak ostaste počernjene,
 kê bihote u vesel'ju
 pak ostaste u dresel'ju,
 S kapami se sad pokrijte,
 s černim glave sve povijte.
 K Mariji se pridružite
 i s njom gorko procvilite
 kê sad gubi sinka i muža
 u kom biše sva nje duša.
 S kojim biše narešena,

⁹ grafija: rasciuili¹⁰ grafija: choioi (kojoj)¹¹ trebalo bi: dilite¹² grafija: bigote¹³ grafija: pouigte

sad ostaje pocarnjena.
 Kâ s njim bješe u vesel'ju,
 sad ostaje u dresel'ju.
 Sad će se zvati žalosnica,
 pored s vami udovica.
 Zato svi s njom sad plakajte,
 glas do neba posilajte.
 I neviste s divicami
 sad plačite očicami.
 Sad urehe pogardite
 ter o¹⁴ sebe odvarzite, //
^{3v} vaše kose raspletite
 tere vlase rastresite
 Sad se carnim poružite
 tere željno potužite.
 Plačne pismi sada pojte
 tere s njimi Gospi dojte,
 s njom plačite sinka draga,
 virenika vaša sveslavna.
 Koj vas karvju jest iskupil
 i sebi vas jest zaručil.
 Zato za njim sad tugujte
 ter ga često spomenujte.
 I počteni redovnici,
 Isusovi naslidnici,
 sada plačte meštra draga,
 Isukarsta vele slavna,
 na križ za vas ki pohodi,
 plačnih vele vas ohodi. //
^{4r} Zato crikve pocarnite
 tere sviće pogasite.
 Sad u zvona ne zvonite
 neg u daske škrabočite,
 i oltare nage svuete
 tere gorko svi sad tužite.
 Ostavite sad beskante¹⁵
 tere pojte plačne kante
 da puk na plač probudite
 ter zajedno svi tužite
 jer sad gine vaša svitlost
 u kom biše prava kripost.
 Zato njega svi plačite,

sad ostaje počernjena.
Kâ s njim biše u vesel'ju,
sad ostaje u dresel'ju //
^{3r} *Sad će se zvati žalosnica,*
pored s vami udovica.
Zato sad s njom naričite,
glas do neba pošaljite.
Vi neviste s divicami
sve plačite sad suzami.
Vaše urehe pogardite
i od sebe odverzite,
vaše kose razpletite
tere vlasi raztresite.
Sad se černim narešite
i Gospoju sve slidite.
(Ova dva stiha
nema Mikuličijka)
s njom plačite sinka draga,
zaručnika njeje blaga.
kî vas s kervju jest odkupil
i sebi vas jest zaručil.
Zato za njim togovajte
ter ga često spominjajte. //
^{3v} *Vi pošteni redovnici,*
 Isusovi naslidnici,
 sada plašte meštra draga,
 Isukarsta vele blaga,
 na križ za vas ki pohodi,
 plačnih vele vas odhodi.
 Zato crikve počernite
 tere sviće pogasite.
 Sad u zvone ne zvonite
 neg u daske skrobočite
 i oltari nage svuste
 i prigorko svi sad tužite.
 Ostavite sad pisanke
 i pivajte plačne kante
 da puk na plač probudite
 ter zajedno svi tužite
 zač sad gine vaša svitlost
 u kom biše prava kripost. //
^{4r} Zato njega svi plačite,

¹⁴ treba: od¹⁵ vjerojatno: belkante

njega muku sad žalite.
 A sad pomnju svi postavte,
 plačne glase poslušajte: //
 4^v Buduć Juda Meštra prodal,
 prinevoljni zali lotar,
 u poglavic pita pomoć
 da Isusa jame obnoć.
 Oni vojsku pripraviše,
 ter ju s Judom odpraviše.
 Tad u vartlu Isus biše.
 Juda s vojskom grediše.
 Na molitvi tad on staše
 ter se karvju vâs počaše,
 mnogu tugu tad imaše
 jer put umrit ne htijaše.
 Angel¹⁶ s neba k nemu pride
 ter mu navisti ove trude
 kojom smartju ima umriti
 i koju muku ima primiti.

RIČI ANGELA

Gospodine, sinu Boga,
 arhangel sam oca tvoga //
 5^r Pot karvavi i moljen'je (?)
 i sve tvoje umiljen'je
 prinesal sam prid tvojega
 oca Boga gorinjega.
 Prid obrazom ja Vičnega
 nebeskoga dvora svega.
 Ter sam¹⁷ za vas vele molin
 z družbom mojom ja Mihomil
 da bi odnil čašu od vas,
 sad prinesal kû sam prid vas.
 A on takoj odgovori:
 Otac vičnji ki je gori
 ali ne zna dragi meni
 odkupljen'je ino dani
 od naroda človičjega
 nek prolitje karvi njega.
 Ustanite, jur ne stojte,
 ter slobodno na križ pojde. //

¹⁶ grafija: angel (an'jel?)

¹⁷ vjerojatno: se

muku njega sad žalite.
A sad pomnju svi postavte,
plačne glase poslušajte:
Buduć Juda Meštra prodal,
prineharni zali lotar,
u poglavic pita pomoć
da Isusa jame obnoć.
Oni vojsku pripraviše,
ter ju s Judom odpraviše.
Tad u vartlu Isus biše.
Juda s vojskom kad grediše,
Na molitvi tad on staše
ter se s karvju vâs počaše,
mnogu tugu tad jimaše
jer pojt umrit ne htijaše.
Angel s neba k njemu dojde
pokripit ga opet pojde.
(Ovih dvaju stihova nema
u Plaču 1676.)

RIČI ANGELA nema u Plaču 1676.

^{5v} Zač¹⁸ vas vam sada pravi
 da vas nigdar ne ostavi.
 Ovo t' muke koje imaš
 u tvo(m) tilu danas pri(j)at.
 Bit ćeš izdan pogarjeno,
 a uhićen rasarjeno.
 Živovi¹⁹ te obujati,
 učenici odbignuti.
 Ruke ti te²⁰ povezati,
 garlo sveto okovati.
 Privest će te k Ani i Kajfi
 i vele ti muku dati,
 poličnice podavati,
 sveti obraz popljuvati,
 u Pilata osvaditi,
 u Iruda pogarditi.
 Tilo sveto sto²¹ fruštati,
 tarnom glavu okruniti. //
^{6r} Propet hoćeš na križ biti,
 a od žaje²² umirati.
 Hoćeš biti žuči pojen,
 a lančom ti bok proboden.
 Na križ hoćeš duh pustiti
 ter grišnike odkupiti.

RIČI PISCA

Kako angel riči svarši,
 tad Isusa ondi ostavi.
 Pokle Isus bi pokripljen
 s volom²³ oca tad jedinim²⁴,
 eto Juda s vojskom dojde,
 protiv njemu Isus pojde.
 Celovom ga Juda izda,
 u židovske ruke prida.
 Židovi ga obtekoše,
 a apostoli pobjogoše²⁵. //

(Odavde se nastavlja *Plač 1676.*)

Pokle Isus bi pokripljen
 svake tuge bi zaščiten
 Eto Juda z vojskom dojde
 protiv njemu Isus pojde.
 Celovon ga Juda izda,
 u židovske ruke prida.
 Židovi ga obtekoše,
 apustuli utekoše.

¹⁸ nečitljivo: (-ac)

¹⁹ vjerojatno: Židovi

²⁰ treba: će

²¹ treba: svo

²² grafija: zage

²³ voljom

²⁴ grafija: iedihnim

²⁵ grafija: pobiegose

6^v Sina Božja uhtiše,
 na zemlji ga povališe
 svezaše mu nazad ruke,
 onde pribiše mnoge prute.
 Toliko ga zlo izbiše
 da sva modra učiniše.
 Po zemlji ga tad vucihu,
 glavu s bradom zlo skubihu.
 Za garlo ga zavarzoše
 ter ga k Ani povedoše.
 Harlo njega tad vojahu²⁶
 kako lotra svi gonjahu.
 Nogami ga porivahu
 ter ga naprid potiskahu.
 Većekrat se prevaršiše²⁷
 ter po putu potegniše.
 Vas mu obraz razbjen bješe
 iz nosa mu karv tecješe. //
 7^r Kad k potoku s njim pridoše,
 u vodu njim tad tiskoše,
 svega mokra izvukoše
 ter ga u kal umetoše.
 Vas život mu tad ostinu,
 s lica kolur tad poginu.
 Tad ga u kal umetoše,
 naprida ga povedoše.
 Jedva poča on hoditi²⁸
 jer ga tilo ja boliti.
 A oni ga još bijahu
 ter naprida njim tiskahu.
 Putom Isus zamiraše,
 svojih milih ne vijaše²⁹
 ki mu bihu obećali,
 kada bihu s njim većali, //
 7^v da će parvo na smart pojti
 nego ga te³⁰ nigdar ojti.
 A oni ga svi ojdžoše
 ter od njega tja pojdoše.
 Židovi njim tad micahu

Sina Božja uhtiše,
 na zemlju ga povališe,
 vezaše mu nazad ruke
 za dati mu veće muke.
 Toliko ga zlo izbiše
 svega modra učiniše
 Po zemlji ga tad vucihu,
 glavu i bradu mu skubihu.
 Za gerlo ga zavezaše
 i k Ani ga popeljaše. //
 5^r Svuda njega kud vodjahu
 kako lotra proganjahu.
 Nogami ga porivahu
 i naprid ga potiskahu.
 Većekrat se upadiše
 i po putu karv roniše.
 Vas obraz mu stučen biše
 iz nosa mu karv teciše.
 Kad potoku s njim pridoše,
 u vodu ga tad vergoše,
 svega mokra izvukoše
 ter ga u kal umetoše.
 Vas život mu tad ustinu,
 s lišca kolur vas poginu.
 Tad ga u kal umetoše,
 naprida ga povedoše.
 Jedva poča on hoditi
 jer ga tilo ja boliti.
 A oni ga još bijahu
 i naprida s njim rivahu. //
 5^v Putem Isus zamiraše,
 svojih drazih ne vijaše
 ki mu bihu obećali
 kad se bihu s njim vićali
 da te parvo na smart pojti
 nego njega nigdar ojti.
 A oni svi odtidoše
 i od njega pobigoše.
 Židovi tad s njim mećahu

²⁶ grafija: uogahu²⁷ vjerojatno: prevarniše²⁸ grafija: hoditi²⁹ grafija: sfoih milich neuiase³⁰ treba: će

s njim se naprid pospišahu.
 Kada k adi³¹ svi pridoše
 u polaču svi idoše.
 Svi veseli tadaj biše
 da Isusa uhitiše,
 da ga tako pogardiše
 i njih volju izvaršiše.
 Svi se tadaj nim rugahu,
 na obraz mu tad pljuvahu.
 Jedan dvignu tad desnicu,
 dâ Isusu zaušnicu,
 toliko ga zlo porazi
 da mu obraz vas pocarni. //
^{8r} Iz nosa mu kar³² proteče,
 a obraz mu vas oteče.
 Porazi ga baš on zali³³
 komu uho tad ozdravi.
 Druzi njime zlo darmahu,
 za kose ga potezahu.
 Kad ga tako nakazaše,
 mnoge muke tad zadaše.
 Pak ga Kajfi povedoše,
 svi za njime potekoše.
 Kad ga k emu³⁴ privedoše,
 mnoga zla na nj rekoše.
 Božina³⁵ sina vele mila
 pogardiše dobra dila,
 u zlo mu ih obračahu,
 pjanicom ga potvarahu.
 Govorahu: sve ča čini,
 da po djavlu sve on čini. //
^{8v} Zato njega zlo bijahu,
 smilovan'ja ne imahu.
 Isus mokar vas tad biše,
 od zime se vas treše³⁶.
 Tad prid Kajfom svezan staše,
 poniknuv se tad mučaše.
 Pogibil njih dobro znaše

*i hodit ga silovahu,
 Kada k Ani s njim pridoše
 u polaču svi jidoše
 Svi veseli tada bihu
 da Isusa uhitihu,
 da ga tako pogardiše
 i njih volju ispuniše.
 Svi se tada s njim rugahu,
 i na obraz još pljuvahu.
 Jedan zdvignu tad desnicu
 poda njemu zaušnicu, //
^{6r} toliko ga zlo poraza
 da obraz mu vas nakaza.
 Iz nosa mu karv proteče,
 a obraz mu vas oteče.
 Porazi ga pas on zali
 komu uho tad ozdravi.
 Druzi jošće s njim dermahu,
 za vlasi ga potezahu.
 Kad ga tako nakazaše,
 mnoge muke još zadaše.
 Pak Kaifi povedoše,
 svi tad za njim potekoše
 (Dio do RIČI ISUSA
 izostavljen u Plaču 1676.)*

³¹ nejasno, možda: k Ani

³² treba: karv

³³ grafija: scali

³⁴ treba: k njemu

³⁵ treba: Božja

³⁶ treba: tresiše

ter se njimi tad boljaše.
 Veće grihe nih plakaše
 nego muku kû tarpnjaše
 Oni toga ne pomnjahu,
 svi mu na smart nastojahu.
 Kako zli psi³⁷ rabijahu,
 mira u sebi ne imahu.
 Kad se jure umoriše,
 oružnikom narediše
 da Isusa van izvedu,
 u tamnicu da povedu. //
 9r Straže mnoge položiše,
 u tamnicu zatvoriše.
 A oni se razidoše
 tere spati svi idoše.
 Poča Isus zamirati
 ter proz vrata prozirati
 da bi mogal poznat koga,
 učenika draga svoga.
 Eto Ivan ondi staše
 za njim suze³⁸ ki ronjaše.
 U dvor biše za njim došal
 da bi njegov konac poznal.
 Ja ga Isus k sebi zvati
 njega majci da dâ znati.
 Ter mu poče govoriti
 i vele ga tad moliti. //

9v RIČI ISUSA

Pojdi, Ivo, ka maci³⁹ mojoj,
 prižalosnoj teti tvojoj,
 glas od mene navisti joj⁴⁰
 sve ča s' vidil, ti reci joj.
 Ter ju hotij pokripiti
 jer će gorko procviliti
 Kada čuje plačne glase,
 oskubsti e⁴¹ svoje vlase
 mene sinka žalujući,
 za mnom gorko tugujući.

³⁷ grafija: slipsi³⁸ grafija: suse³⁹ treba: k majci⁴⁰ grafija: nauistioj⁴¹ grafija: recioi

RIČI ISUSA

*Pojdi, Jive, k majci mojoj,
 prižalosnoj teti tvojoj,
 glas od mene ponesi joj,
 sve ča s' vidil, ti reci joj.
 Ter ju hotij pokripiti
 zač će gorko procviliti. //*
 6v *Kada čuje tužne glase,
 oskusti će svoje vlase
 mene sinka žalujući,
 s manon gorko tugujući.*

Ne daj joj se⁴², Ive, skubsti,
 žalosnu ju ti ne pusti.
 I ne da(j) joj žalovati
 tako ti se radovati.
 Kad na križu budu umriti,
 ne pusti ju blizu priti //
^{10r} da ne ima veću žalost
 videć mrući svoju radost.
 Ja ju tebi priporučam
 jer sam njome mnogo tužan.

RIČI PISCA

Pojde Ivan priko grada
 ostavivši meštra draga.
 Putem gorko tugovaše,
 draga meštra žalovaše.
 Majku njega milovaše,
 koju gorku ohojaše.
 U parsi se udiraše,
 k onoj⁴⁴ se harlo pospišaše.
 Božja majka toj ne znaše,
 s Mandalenom doma staše,
 da li željno uzdisaše,
 glas od sinka li čekaše //
^{10v} jer židovsku zlobu znaše,
 zato u sumnji vazda staše,
 i u noć spati ne mogaše
 jer joj sarce sve darhtaše.
 I tadaj si tužna steći,
 eto Ivan glas noseći,
 glasom velim vapijaše,
 kakono vuk tad vapijaše.
 K njoj ulize tugujući,
 brađu svoju zlo skubući.
 Gorke suze ja roniti,
 ove riči govoriti.

RIČI IVANA

Jaoh, Gospe, plačna moja,
 gđi je sada dika tvoja.
 Gđi je sada sin tvoj dragi,
 kralj nebeski, Bog moj pravi.

⁴² grafija: Nedaioise⁴³ grafija: Nedayoyse⁴⁴ treba: k njoj

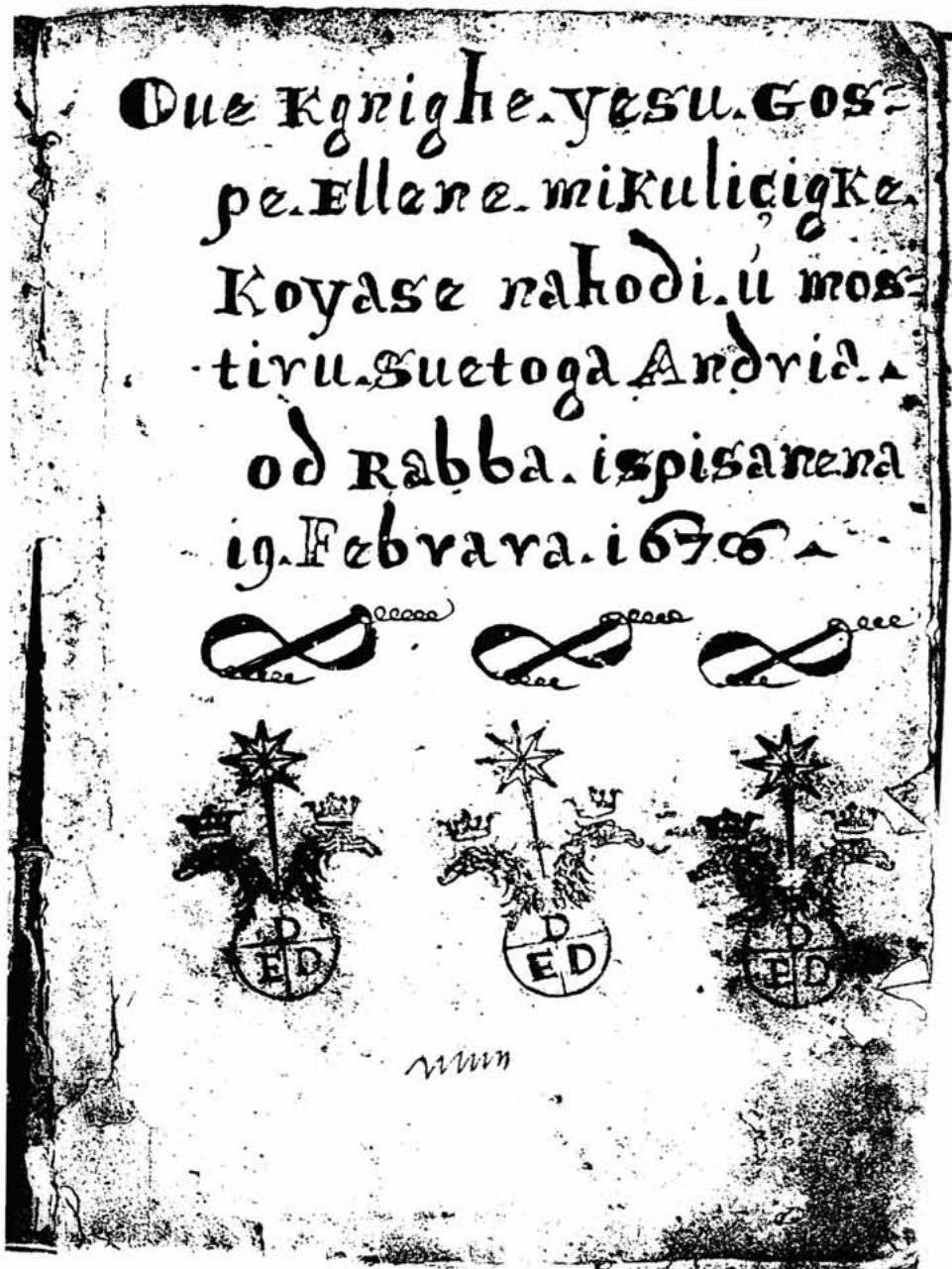
Ne daj (j)oj se⁴³, Jive, skusti
žalosnu ju ti ne pusti.
Ne daj (j)oj se žalovati,
tako ti se radovati.
Kad na križu budem mriti,
ne pusti joj blizu priti
neka nima veću žalost
videć mrući svoju radost.
Ja ju tebi priporučan
zač sam cić nje vele mučan.

RIČI PISCA

Pojde Jivan priko grada
ostavivši meštra draga.
Putem gorko tugovaše,
draga meštra žalovaše.
Majku njega milovaše,
koju gorku on jiskaše. //
^{7r} *U parsi se udiraše,*
k njoj se barzo potezaše.
Božja majka to ne znaše,
s Mandalenom doma staše,
da li gorko uzdihaše,
glas od sinka li čekaše
zač židovsku zlobu znaše,
zato vazda sumnji staše,
tu noć spati ne mogaše
zač joj sarce sve dertaše.
Tada ona tužna steći,
eto Jivan glas noseći,
glasom velim vapijaše,
kakono vuk tad vijaše.
K njoj ulize tugujući,
brađu svoju on skubući.
Gorke suze ja roniti,
ove riči govoriti.

RIČI JIVANA

Johi, Gospe, plačna moja,
gđi je dika sada tvoja. //
^{7v} *Gđi je sada sin tvoj dragi,*
kralj nebeski, Bog moj pravi.

Sl. 2. Naslovna stranica Gospina plača iz 1676.

**U pjesmarici 1563. nema
32 sljedeća stiha (RIČI IVANA)**

^{11r} Nigdar ne vidih da ni slišah
sina ženskoga u tih mukah.
Živa ne mnju da ga vidiš
ni ga veće na stan primiš.
Zato, Gospe, harlo stani
tere pomnju vele stavi,
jeda budeš kako moći
sinku tvomu još pomoći.

⁴⁵ grafija: hgliedah

*kuda si ga odpravila,
zač ga jesi ostavila?
Ča se čini al ne vidiš
Sad se pokrij svitom černom
tere plači pored s manon.
I oskubi tvoje vlase
Zač ti nosim tužne glase
od dragoga sinka tvoga,
prislavnoga meštra moga.
Juda t- ga je, Gospe, prodal,
prineharni zali lotar.
Trideset pinez za nj je prijal
ter ti ga je na smart izdal.
Sada ti ga uhitiše,
tebe gorku uhiliše.
Oči moji tu gljedahu⁴⁵
kad mu ruke privezahu //
^{8r} i na zemlju povališe,
ščapi gorko izmlatiše.
Kad mu bradu izkuboše,
i vas obraz istukoše.
Tu ga, Gospe, zlo izbiše,
sva kervava učiniše.
Za garlo ga još vezaše,
poglavicom popeljaše.
Vas put kervav, Gospe, biše,
kat iz Sinka karv teciše.
Tko bi ne znal k njemu pojtí,
po karvi bi umil dojtí.
Tvoju zvizdu sad Danicu
postaviše u tamnicu.
Ni već vidih niti slišah
sina ženska takih mukah.
Živa ne mnju da ga vidiš
i ga veće nigdar miliš.
Zato, Gospe, hitro hodi
k Pilatovu dvoru pojdi, //
^{8v} jeda budeš kako moći
sinku tvomu joh pomoći.*

RIČI PISCA

Čuvši Gospa plačne glase,
 sve oskube svoje vlase.
 Ljuti mač joj sarce projde,
 jedva duša u njoj ojde.
**(Ovih dvaju stihova nema u
 pjesmarici 1563.)**
 Od tužice stat ne može
 jer se plačna prinemože.
 Mandalena ne bi lina,
 prija Gospu na nje krila, //
^{11v} ja joj čelo protirati,
 a vodom ju zalivati,
 u parsi se udirati,
 nad njom suze prolijevati⁴⁶
 ka Isusa tugovaše,
 njega majku žalovaše.
 Kad ležaše na nje krila,
 veće martva nego živa.
 Glasom vclim vapijaše
 sva se plačem račinjaše⁴⁷.
 Gospi sestre pritekoše,
 nad njom kose⁴⁸ raspletoše.
 Počeše se sad njom skupsti
 videći ju gorku mrući.
 Dragu sestru milovahu,
 nad njom gorko tugovahu.
 Kad se poča razbirati,
 plačna majka spominati: //

RIČI PISCA

Čuvši Gospa tužne glase,
 sve oskube svoje vlase.
 Ljuti mač joj sarce projde,
bolizan joj vela dojde.
Sarce joj se privijaše,
jedva dušu pojimaše.
Od tužice stat ne more
zač se plačna prinemore.
Mandalina ne bi lina,
prija Gospu na kolina,
 ja joj čelo protirati,
i vinom ju zalivati,
 u parsi se udiraše,
 nad njom suze prolivaše,
 za Isusom tugovaše,
 njega majku žalovaše. //
^{9r} ka ležaše na nje krila,
 veće martva nego živa.
 Glasom vclim vapijaše
 sva se plačem razčinjaše.
 Gospi sestre pritekoše,
 nad njon kose razpletoše.
 Počaše se nad njon skusti
 videći ju gorko mrući.
 Dragu sestru milovahu,
 nad njon gorko tugovahu.
 kad se poča razbirati,
 plačna majka spominati:
**(Ovdje su 34 stiha kojih
 nema u rukopisu 1563.)**
Bile svite sebe svučē
ter u černo sva obuče.
Gorke suze ja roniti.
ove riči govoriti:

RIČI GOSPOJE

O žalosna mati kâ si
pričekala tuži glasi //
^{9v} *od dragoga sinka moga;*
johi ča ću ja neboga!

⁴⁶ grafija: prolieuati⁴⁷ vjerojatno: račinjaše⁴⁸ grafija: chosce

12r Ja ga tebi priporučih
jer te vazda vele ljubih.
A ti mene zlo rascvili,
kî me sinkom sad razdili.
Ajme zač me tako rani
a sam⁵⁰ sebi opravi.
Jaoh, sinko, željo moja,
tužna ti je majka tvoja.
Ča ću sada učiniti,
kako li ću jur živiti?
Tko mi vase radost moju,
tko li uhili majku tvoju?
Milu družbu tko razdili,
gorko majku sad rascvili?

*Kuda li ću, sinko, poiti,
gdi li hoću k tebi doiti?
Kuda li ću put jiskati
al na pomoć k sebi zvati?
Gdi su, sinko, učenici,
tvoji drazi naslidnici,
ki umriti s tobom htihu,
ostavit te ne hotihu?
A sad su se svi sakrili
kuda su te uhitili.
Juda li te, sinko, proda,
komu, sinko, noge oprava.
Ajme, Juda, himbeniče,
i prihudi učeniče,
ča t' učini sin moj dragi,
kralj nebeski, Bog tvoj pravi?
Apostola on te obra
i noge ti tvoje oprava.
Tilo svoje dâ ti jisti
i karv svoju jošće piti. //
10r To učini za spasen'je
i vičnje ti dat vesel'je.
Koliku ti ljubav skaza,
a ti njega zlo nakaza,
kako lotra da ga proda,
i⁴⁹ židovske ruke poda.
Ja ga tebi priporučih
zač vazda te vele ljubih.
A ti mene zlo rascvili,
kî me sinkom joh razdili.
Ajme, zač me tako rani
buduć ti moj izabrani.
Johi, sinko, željo moja,
tužna ti je majka tvoja.
Ča ću tužna učiniti
i prez tebe ja živiti?
Kî mi uze moju radost
i poda mi taku žalost?
Milu družbu kî razdili
gorku majku joh⁵¹ rascvili?//*

⁴⁹ treba: u

⁵⁰ nejasno, vjerojatno: a sam sebi smart opravi

⁵¹ grafija: gioh

Veće ti sam tvarja⁵² od darva⁵³

da sam plačna sada živa. //

^{12v} Nejmam, sinko, nikogare

tko bi imal smilovan'je,

razmi drage sestre moje,

mile, sinče, tete tvoje.

Ter Ivana s Mandalenom

kê se trude svojim tilom.

Mandaleno, sestro moja,

ja sam bila vazda tvoja.

Za ime Boga ja te molju,

pomozi me u nevolju.

Ti kâ ljubiš sinka moga

ne ukrati truda tvoga.

S Ivanom me⁵⁴ sprovodite,

u potrebi ne zajdite.

Barzaj pojmo sinku momu,

pridragomu meštru tvomu.

Da za njega pomolimo,

da si ga oslobodimo. //

^{13r} RIČI PISCA

Gospa plačem njih⁵⁵ molaše

gorke suze li ronjaše.

Oni tudje potekoše,

plačnu Gospu povedoše.

Putem glasom vapijahu,

plač do neba posilahu.

Gorke suze li ronjahu,

plač do neba posilahu.

Po noći s njom obticahu,

svuda pomoć tad iskahu,

da li malo opravljahu

jer se za njih ne boljahu.

Staše žalosni prid dvorome

jošt budući prid zorome.

Stražnikom govorahu,

s gorkim plačem njih moljahu //

^{13v} da b' im vrata otvorili,

majku sinku sprovodili.

^{10v} Veće ti sam tverdja driva

da od plača već sam živa.

Nimam, sinko, nikogare

ki bi jimal smilovan'je,

nego dragu sestru moju,

mili sinko, tetu tvoju.

Ter Jivana s Mandalinon

kê se trude pored s manon.

Mandaleno, sestro moja,

ja sam bila vazda tvoja.

U jime Boga ja te molju,

pomozi me u nevolju.

Ti kâ ljubiš sinka moga,

ne krati mi truda tvoga.

S Jivanon me sprovodite,

u potrebi ne ojdite.

Berzo pojmo sinku momu,

pridragomu meštru tvomu.

Da za njega pomolimo,

jeda li ga slobodimo. //

^{11r} RIČI PISCA

Gospa s plačem njih moljaše,

gorko suze li ronjaše.

Oni tudje potekoše,

plačnu Gospu povedoše.

Putem glasom vapijahu,

plač do neba posiljahu.

Gorke suze svi ronjahu,

Gospodina žalovahu.

Po noći s njom obtikahu,

svuda pomoć tad iskahu,

da li malo opravljahu

zač se za njih ne kajahu.

Stahu plačni svi prid dvoron

jošt budući hip prid zoron.

Stražaninon govorahu,

gorkim plačem njih moljahu

da bi jim vrata otvorili,

majku k sinku pojt pustili.

⁵² grafija: tuargia

⁵³ treba: od driva (rima)

⁵⁴ grafija: Siuanome

⁵⁵ treba: njih

A nih⁵⁶ odgonjahu
ter nemilo tad psovahu.
Gospa psosti ne pomnjaše
jer u tugah sva goraše.
Silom k vratom napiraše,
k sinku plačuć vapijaše.

RIČI GOSPE

Ojme, sinko, dobro moje,
to li si je dilo tvoje
da sad stojiš u tamnici
jaoh majci tvojoj nevoljnici.
I na garlo s konopome
i s debelom verugome.
Svezane su ruke tvoje,
ranjeno je sarce moje. //
^{14r} Lice ti je popljuvano,
ter⁵⁸ kako sve gubavo.
A ne mogu t' pomoć dati,
prižalosna gorka mati.
A Kajf⁵⁹ se htih moliti,
a neće mi otvoriti.
Kad te vidit ja ne mogu,
gorka mati ja te molju,
prostri glas tvoj da te čuju
jer se, sinko, vele muču.
Kad te čuju govoreći,
bolisi mi hoć odneti
jere u njoj sva sad gorim,
kâ prid vrata plačna stojim.

RIČI PISCA

Gospa plaka tuj do svità,
ne videći svoga sinka. //
^{14v} Isus nje glas kad slišaše,
da li majku ne vijaše⁶¹.
Vele gorko tugovaše

*A oni njih odganjahu
i nemilo još psovahu. //
^{11v} Gospa psosti ne pomnjaše
jer u tugah sva goraše.
Silom k vratom napiraše,
k sinku plačuć vapijaše.*

RIČI GOSPOJE

*Ajmeh, sinko, dobro moje,
koli je to dilo tvoje
da sad stojiš u tamnici
johi meni nesrićnici.
I na gerlu je s konopon
pridebelon još verugon.
Svezaše mu (?) ruke tvoje
skupa s njimi sarce moje.
Lišce⁵⁷ ti je popljuvano,
tužnoj majci sve gubavo.
A ne mogu t' pomoć dati,
prižalosna gorka mati.
Kaifi se ja moliti,
i ne hti⁶⁰ joj otvoriti. //
^{12r} Kad te vidit ja ne mogu,
gorka majka ja te molju,
spusti glas tvoj da te čuju
pokle mi te ja ne viju.
Kad te čujem govoreći
tuge te mi sve odteći
zašto u njih sva sad gorim,
kâ sprid vratih plačna stojim.*

RIČI PISCA

*Gospa plaka tu do svità,
ne videći svoga cvita.
Isus nje glas tad slišaše,
da li majku ne vidjaše⁶².
Vele gorko tugovaše*

⁵⁶ treba: A oni ih (njih), ili: a njih oni

⁵⁷ grafija: liscze

⁵⁸ treba: tere

⁵⁹ treba: Kajfi

⁶⁰ grafija: gti (hti ili kti?)

⁶¹ grafija: neuigiase

⁶² grafija: neuidyasse

jer ga sarce njom boljaše.
 Jere na svit nitkor ne bil
 ko bi tako majku ljubil
 kako Isus majku ljubil⁶³
 i vazda joj virno služi⁶⁴.
 Zato njom se privijaše
 jer ju plačuć tad slišaše.
 Kad bi jutro učinjeno,
 žalost više navišćeno
 Narediše poglavice
 izvest Isusa iz tamnice.
 Tudje sluge potekoše,
 svezana ga dovedoše.
 Jur na nogah jedva staše,
 velu muku jer tarpljaše, //
^{15r} jer ga sluge svu noć biše,
 nad njim stražu ki činiše.
 Problidil mu obraz biše,
 a tilo se sve tresiše.
 Kad ga oni ugledaše,
 kako vuci uzvijaše.
 Željahu se nasititi,
 na križu ga jur viditi,
 njega slavnu kar⁶⁵ proliti,
 grubom smartju umoriti.
 Kako zli psi rabijahu
 jer ga živa još vijahu⁶⁶,
 a osudit ga ne mogahu
 ter se mnogo tim boljahu.
 Zato više učiniše
 ter zajedno odlučiše //
^{15v} da ga Pilat na smart sudi
 ter ga živa on ne pusti.
 Svezana ga izvedoše
 ter k Pilatu povedoše.
 Naprid njime porivahu,
 nogami ga potiskahu.
 Oni putem još hodeći
 nemilo ga tad vodeći
 A to žalosna mati izide,

zač ga serce s njom boljaše.
Jere na svit nitkor ni bil
ki bi majku tuko ljubil
Kako Isus majku ljubi
i vazda joj verno služi.
Zato s njom se prizivaše
jer ju plačuć tad slišaše. //
^{12v} *Kad bi jutro učinjeno,*
zalo više navišćeno.
Narediše poglavice
znet Isusa iz tamnice.
Tudje sluge potekoše,
zvezana ga privedoše.
Jur na nogah jedva staše,
velu muku zač terpljaše,
zač ga sluge svu noć biše,
(Ovih dvaju stihova nema
u Plaču 1676.)
njega tilo sve trepiše.
Kad ga oni ugljedaše,
kako vuci zavikaše.
Željahu se nasititi,
i na križu već viditi,
njega slavnu karv proliti,
strašnom smartju umoriti.
Kakono psi rabijahu
zač ga živa još vidjahu,
osudit ga ne mogahu
rad toga se svi jadahu.
Zato više učiniše
svi zajedno odlučiše
^{13r} *da ga Pilat na smart sudi*
neka vidu svaki ljudi.
Svezana ga izvedoše
i k Pilatu povedoše.
Naprid s njima porivahu,
nogami ga još maščahu.
Oni putem još hodeći
nemilo ga joh vodeći.
Eto plačna mat izajde,

⁶³ treba: ljubi⁶⁴ grafija: sluci⁶⁵ treba: karv⁶⁶ grafija: uigahu

harlo k svomu sinku pride.
 Hotiše ga zagarliti
 ter Židovom ugrabiti⁶⁷.
 Židove nju odtiskoše,
 a Isusom otidoše.
 Poča Gospa tad vapiti,
 sinku svomu govoriti: //

16^r RIČI GOSPE

O pridragi mili sinu,
 sve vesel'je meni minu
 kad mi tebe odvedoše,
 a mene ti zlo ojdoše.
 Ojme meni nevoljnici,
 privelikoj žalosnici.
 Ča ću⁶⁸ sada učiniti,
 komu ću se potužiti.
 Nejmam koga sad moliti
 tko će za te govoriti
 Svi će sada protiv tebi,
 Jaoh, sinko, žalosni meni.
 Rec' mi, sinče moj prigragi⁶⁹
 o Isuse, Bože pravi,
 ča učini Židovome
 i ostalim mišćanome //
 16^v da te tako nadiliše
 ter te s majkom razdiliše?
 Počekaj me, dobro moje,
 jadati se kako more.
 Neka mi je k tebi priti
 jer mi tuge hoć odniti.
 Da proliju suze moje
 ter umiju lice tvoje,
 kô je mnogo popljuvano
 ter je kako sve gubavo.
 Dobro moje, usliši me,
 prižalosnu utiši me.

RIČI PISCA

Tako Gospa žalovaše,
 sinka svoga tad moljaše.
 Glasom velim vapijaše,

⁶⁷ treba: ugrabiti⁶⁸ grafija: 3achiu⁶⁹ treba: pridragi

barzo svomu sinku jide.
 Hoteći ga zagarleti
 i Židovom izgrabiti.
 Židove ju odtiskoše,
 a Isusom otidoše.
 Priča Gospa tad vapiti,
 sinku svomu govoriti:

RIČI GOSPOJE

O pridragi mili sinu,
 sve vesel'je meni minu
 kad mi tebe odvedoše,
s manom ob zid obmtoše. //
 13^v Ajmeh meni nevoljnici,
 privelikoj žalosnici.
 Ča ću sada učiniti,
 komu ću se potužiti.
 Niman koga sad moliti
 ko će za te govoriti.
 Svak je sada protiv tebi,
 Johi, sinko, tužnoj sebi.
 Rec' mi sinko moj pridragi,
 o Isuse, Bože pravi,
 ča učini ti Židovon
 i ostalim mešćaninon
 da te tako nadiliše
 i s majkon te razdiliše?
 Počekaj me, dobro moje,
 rad ljubavi majke tvoje.
 Neka mi je k tebi priti
 zač mi tuge hoć odniti.
 da prolijem suze moje
 i umijen lišce tvoje,
 kô je mnogo popljuvano
 kako da bi joh gubavo. //
 14^r Dobro moje, usliši me,
 prižalosnu utiši me.

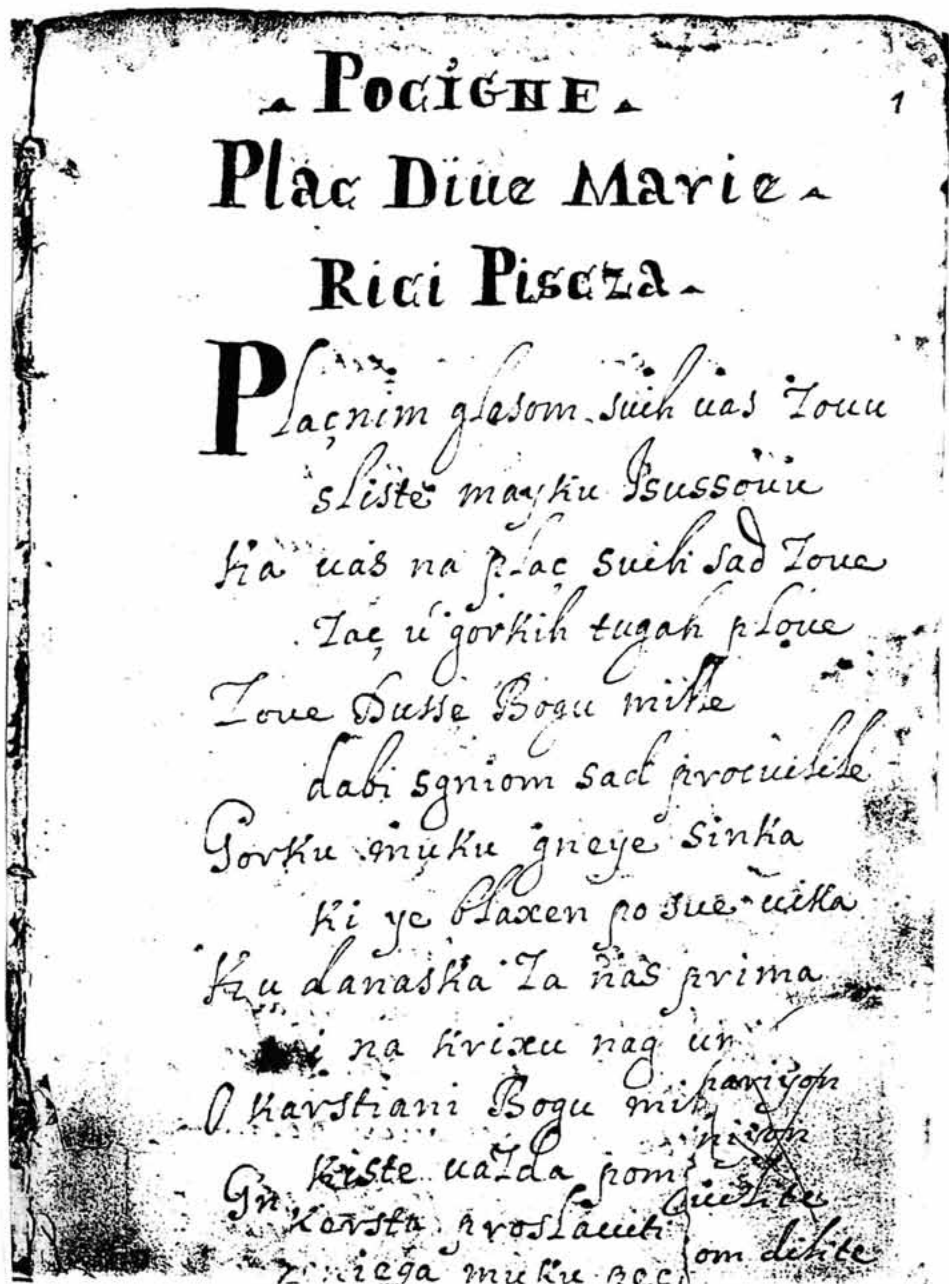
RIČI PISCA

Tako Gospa žalovaše,
 sinka svoga još moljaše.
 Glasom velim vapijaše,

za njime se pospješaše. //
 17r Da Židovi njim micahu,
 naprid njime tad tiskahu.
 K Pilatu ga privedoše,
 jednim glasom svi rekoše
 da ga bude osuditi
 i živa ga ne pustiti.
 Svi ga krivo osvajahu⁷⁰
 protiv njemu sve lažahu.
 Znajuć Pilat njih zavidost,
 a Marije sinka kripost,
 ne htiše ga osuditi
 ni prava ga pogubiti.
 Da njegovu kteći prudu,
 posla ga tad ka Irudu.
 A Irud se njim naruga,
 prid njim steći mnoštvo puka. //
 17v Navisti ga za mahnica⁷¹
 da vapiju za njim dica.
 Ter u bilo obučenja
 povrati ga naručena.
 Božja sina on pogardi
 ter Pilatu opet vrati.
 Židove ga odvedoše,
 za njim dica potekoše.
 Putem glasom vapijahu
 ter svakoga k sebi zvahu.
 Odasvude njim kupljahu,
 zlo Isusom razmicahu.
 Svite ob njem razdirahu,
 mahnice ga svi tad zvahu.
 Za kose ga potezahu,
 druzi kalom na nj metahu⁷². //
 18r Niki bradu tad skubihu,
 druzi po tleh njim vucihu.
 Plačna majka toj videći,
 kâ grediše njih slideći
 U parsi se poča biti,
 tužnim glasom tad vapiti.

⁷⁰ grafija: osfagiahu⁷¹ N = mahnitac⁷² značenje: bacahu

i za njim se potezaše.
Ma Židovi s njim micahu,
ni njoj priiti bliz davahu.
K Pilatu ga privedoše,
s jednim glasom svi rekoše
da ga bude osuditi
i živa ga ne pustiti.
Svi ga krivo osvajahu,
protiv njemu sve lagahu.
Znaduć Pilat njih zavidost,
Marijina sinka kripost,
ne jti li ga osuditi
nepravoga pogubiti,
Da njegovu kteći prudu
odasla ga on Irudu. //
 14v *A Irud se s njim naruga*
da mu biše mnoga tuga.
Navisti ga za mahnita
za njim viču do diteta.
Bilu svitu još obuče,
sa čerljene njega svučē.
Božja sina on pogardi,
k Pilatu ga naspēt spravi.
Židovi ga odvedoše,
za njim dica potekoše.
Putem glasom vapijahu
ter svakoga k sebi zvahu.
(Ova su 4 stiha
izostavljena
u rukopisu
iz 1676.)
Za vlasi ga potezahu,
druzi blato na nj metahu.
Druzi bradu mu skubihu,
niki po tloh s njim vucihu.
Tužna majka to videći,
kâ grediše njih slideći
U parsi se poča biti,
tužnim glasom tad vapiti.

Sl. 3. Početna stranica Gospina plača iz 1676.

RIČI GOSPE

Ojme meni, sinko dragi,
o Isuse, Bože pravi,
ča se sada to si⁷³ čini
na svit pravde nigder da nî.
Ča Irudu, sinko, griši,
za mahnica da te čini?
Ter te tako zlo pogardi
i Pilatu on povrati. //
^{18v} Od mahnica svite nosiš
ter pogarjen, sinko, hodiš.
Nazad vezan konopome
i za garlu verugome.
Na sve strane razmiču te
ter nemilo svi biju te.
**(Ovih dvaju stihova
nema u Plaču 1563.)**
Jer te oni ne rodiše
ni te, sinko, odgojiše.
Da meni t' se sarce kolje
jer te, sinko, tako vode,
a ne dadu pristupiti
nî te dadu poljubiti.
Zato plaču kako mogu
ter posilam glas moj Bogu.
Bože, usliši rabu tvoju,
primi sada molbu moju. //
^{19r} Sinka moga ti pomози,
od Židov ga sad slobodi.
Jer ne imam, plačna majka,
veće na svit sinka draga.
A oni me s njim sad dile
ter nastoje da smar⁷⁴ prime.

RIČI PISCA

Gospa riči kako reče,
harlo sinku tad poteče,
hotiše ga poljubiti,
od sebe ga ne pustiti.
Da Židove njom tiskoše,
a sinkom joj tja idoše. //

⁷³ vjerojatno: tebi (To li, toti?)⁷⁴ treba: smart

RIČI GOSPOJE //

^{15r} Ajmeh meni, sinko dragi,
Isuse, Bože pravi,
ča se sada tote čini
na svit pravde nigdar da nî.
Ča Irudu, sinko zgriši,
da te luda on uzviši?
Ter te tako zlo on plati
i k Pilatu još povrati.
Od mahnita svite nosiš
i pogerjen, sinko, hodiš.
Nazad vezan s tim konopon
i za garlo tom verugon.
Na sve strane razmiču te
i nemilo svi tepu te.
Zašto mi te tako biju
i nemilo s tobom riju?
Jer te oni ne rodiše
ni te, sinko, odgojiše.
Da meni se serce kolje
videć gorke tvê nevolje,
ne dadu mi pristupiti
da te mogu poljubiti. //
^{15v} Zato plačem kako mogu
tere šaljem glas moj Bogu.
Bože, usliši rabu tvoju,
primi sada molbu moju.
Sinka moga sad pomози,
i od Židov oslobodi.
Jere niman, plačna majka,
veće na svit draga sinka.
A oni me sad s njim dile
ter nastoje da smart prime.

RIČI PISCA

Gospa riči kako reče,
harlo sinku tad poteče,
hotiše ga poljubiti,
od sebe ga ne pustiti.
Da Židove s njom tiskoše,
a sinkon joj tja jidoše.

Kad Pilatu s njim pridoše,
 svi s njim u dvor tad idoše. //
 19^v Svidoke mu privedoše
 kî sve krivo tad rekoše.
 Poglavice obticahu
 tere vas puk poticahu.
 Barabana⁷⁵ da isprose
 a Isusa na križ propne.
 Svi na toj si nastojahu,
 da se propne, govorahu.
 Pilat mneći njim zgoditi,
 a Isusa sloboditi,
 Manigode⁷⁶ čini priti
 ter Isusa naga svući,
 prid svim pukom fruštati
 da bi htíl jur mučati.
 Manigodi⁷⁷ dotekoše
 ter Isusa povedoše. //
 20^r Svukoše ga svega naga,
 Gospodina Boga slava.
 Svezaše ga k stupu kruto,
 fruštaše ga mnogo ljuto.
 Gdi godir ga bič udriše,
 svuda koža⁷⁸ tad pukniše.
 koža svitla od paše⁷⁹
 golo meso ostajaše.
 Ne osta mu nigdir tilo
 za rât jahle veće cilo.
 Karv ga svega oblivaše,
 po zemlji se prolivaše.
 Staše Gospa tad izvanka,
 Isusova draga majka. //
 20^v Ljute biče tad slišaše,
 da li sinka ne vijaše.⁸⁰
 Ja kroz vrata prozirati,
 svoga sinka zamirati.
 I vidi ga svega naga,
 k stupu kruto privezana,

Kad Pilatu s njim pridoše,
 svi s njim u dvor tad jidoše.
 Svidoci mu privedoše
 kî sve krivo tad rekoše. //
 16^r Poglavice obticahu
 tere vas puk potiskahu.
 Barabana da isprose
 a Isusa na križ propne.
 Svi tad na to nastojahu,
 da se propne, govorahu.
 Pilat mneći njim zgoditi,
 a Isusa sloboditi,
 manigoldi čini priti
 ter Isusa naga svući,
 prid svim pukom tad frustati
 da bi htíli jur mučati.
 Manigoldi dotekoše
 ter Isusa povedoše.
 Svukoše ga svega naga,
 Gospodina Boga draga.
 Vezaše ga stupu kruto,
 sfrustaše ga vele kruto.
 Gdi godir ga s biči udriše,
 svuda koža tad pukniše. //
 16^v Koža s tila odpadaše
 golo meso ostajaše.
 Ne osta mu nigdir tilo
 za art jigle veće cilo.
 Karv ga svega oblivaše,
 po zemlji se prolivaše.
 Staše Gospa tad izvanka,
 Isusova plačna majka.
 Ljuti biči tad slišaše,
 da li sinka ne vijaše.
 Ja kroz vrata prozirati,
 svoga sinka zamirati.
 I vidi ga svega naga,
 k stupu kruto privezana,

⁷⁵ misli se na Barabu

⁷⁶ prema tal. manigold (krvnik)

⁷⁷ treba: Manigodi

⁷⁸ grafija chosca

⁷⁹ treba: s tila odpadaše

⁸⁰ grafija: neuigiasce

gdi ga tako zlo frustahu
 i toliko zlo mučahu,
 i gdi svega kar⁸¹ obliva
 i s ljutih ran ka se proliva.
 I takoj si gledajući,
 vele gorko tad plačuci,
 na sarce joj tuga dojde
 ter ju martva voda projde.
 Tuge joj se ponoviše,
 sve joj sarce oznobiše. //
^{21r} Poča jo se tilo tresti,
 u sarcu joj žalost resti.
 Malo dušu tuj ne pusti,
 (Ovoga stiha nema u Plaču 1563.)
 toliko joj se sarce stuži
 Na ruke ju Ivan prija,
 Mandaleni na skut prida.
 Potno joj čelo otirahu,
 suze nad njom prolivahu.
 Kad joj snaga veća pojde,
 k vratom plačna opet pojde.
 U parsi se poča biti,
 tužnim glasom tad vapiti:

RIČI GOSPE

Jaoh, sinko, dobro moje,
 nalic⁸² to si dilo tvoje //
^{21v} da si svezan stupu kruto
 tere frustan mnogo ljuto.
 Karvju plove tilo tvoje,
 sinče dragi, dobro moje.
 Da bi mi moći k tebi priti
 da mi ovd ni⁸³ umriti
 ja bih suze prolivala
 ter ti rane opirala.
 Slatko bih ih celivala
 i k sardačcu pritiskala.
 jeda bih te izvidala
 ter još s tobom poživila.
 Vratere ću pomoliti
 da bi mi htli⁸⁴ otvoriti:

gdi ga tako zlo frustahu
 i toliko zlo mučahu,
 (Ovih dvaju stihova
 nema u Plaču 1676.)
 Tako ona gledajući,
 vele gorko tad plačuci,
 na serce joj tuga dojde
 ter ju mertvu voda projde. //
^{17r} Tuge joj se ponoviše,
 sve joj sarce oklopiše.
 Poča joj se tilo tresti,
 u serci joj žalost resti.
 Malo dušu tu ne pusti,
 a ne moguć rič izusti.
 (Ovoga stiha nema u Plaču 1676.)
 Na ruke ju Jivan prija,
 Mandaleni na skut poja.
 Pot joj s čela otirahu,
 suze nad njom prolivahu.
 Kad joj jakost veća pojde,
 k vratom plačna opet pojde.
 U parsi se poča biti,
 tužnim glasom tad vapiti:

RIČI GOSPOJE

Jaoh, sinko, dobro moje,
 to li ti je dilo tvoje
 da si vezan k stupu kruto
 tere frustan vele ljuto. //
^{17v} Kervju plove tilo tvoje,
 sinko dragi, dobro moje.
 Da bi mi moć k tebi priti
 da mi ovdni ni umriti,
 ja bih suze prolivala
 i rane ti opirala.
 Slatko bih jih celivala
 I serdačcu pritiskala.
 jeda bih te izličila
 ter još s tobom poživila.
 Vratari ću pomoliti
 da bi mi htli otvoriti:

⁸¹ treba: karv⁸² nejasno! Vjerojatno: ali je⁸³ grafija: ofdni, treba: ovdni ni⁸⁴ treba: htli

O vratari, bratjo moja,
 otvorte mi, za ime Boga, //
 22^r neka pojdu sinku momu,
 ljute rane da mu povju⁸⁵.
 Tuj mi milost učinite,
 daj u toj me uslišite!

RIČI PISCA

Ča se Gospa veće moli,
 toliko⁸⁶ plačna manje dobi
 jer joj sinka li frustahu,
 a njome se svi rugahu.
 Pokole ga tad frustaše
 i ljutu mu muku daše,
 od stupa ga odevzaše,
 nogami ga potrepaše
 pak u svite obukoše
 ter od stupa odvukoše, //
 22^v na katridu postaviše
 ter ga na nju pogar(d)iše.
 Oči pečom zavezaše,
 zaušnice mnogo daše.
 Glasom velim vapijahu,
 Sad prorokuj, govorahu.
 Tuj se njime narugaše
 ter mu obraz popljuvaše.
 Niki harlo potekoše,
 tarn'ja krunu upletoše,
 Sina Božja ukruniše,
 tarn'ja glavu napuniše.
 Silom mu ju natiskahu,
 tarnja u glavu zabijahu.
 I svu mu ju izbodoše,
 a možnjani van pridoše. //
 23^r I sve⁸⁷ glave krv ploviše
 vās mu obraz karvav biše.
 Tarst u ruke⁸⁸ nemu⁸⁹ daše
 pak njom glavu izlupaše.
 Isus glavu tad poniznu,

⁸⁵ tj. povijem⁸⁶ treba: tolko⁸⁷ treba: Iz sve⁸⁸ vjerojatno: u ruke (ili: urehe)⁸⁹ treba: njemu

O vratari, bratjo moja,
 otvorte mi, za jime Boga,
 neka pojdu sinku momu,
 Ljute rane gdi mu ronu.
 Tu mi milost učinite,
 tužnu majku uslišite!

RIČI PISCA

Ča se Gospa veće moli,
 tako plačna manje dobi, //
 18^r jer joj sinka li frustahu,
 s njom se tada li rugahu.
 A pokle ga isfrustaše
 i ljutu mu muku daše,
 od stupa ga odevzaše,
 nogami ga potrepaše
 pak u svite obukoše
 ter od stupa odvukoše,
 na katridu ga posadiše
 ter ga na njoj pogar(d)iše.
 Oči pečon zavezaše,
 poličnice mu mnoge daše.
 Glasom velim vapijahu,
 Prorokuj nam, govorahu.
 I tu se s njim narugaše
 ter mu obraz popljuvaše.
 Niki hitro potekoše,
 ternja krunu upletoše,
 Sina Božja okruniše,
 ternja glavu napuniše. //
 18^v Silom mu ju natiskahu,
 ternja glavu zabijahu.
 I svu mu ju izbodoše,
 a možjani van pojdoše.
 I sve z glave karv ploviše,
 vās mu obraz kervav biše.
 Tarst u ruke njemu daše
 pak s njon glavu izlupaše.
 Isus glavu tada prignu

do smarti ju ne podvignu.
 Veću muku tad imaše
 neg frustan'je kad tarpíše,
 kad mu tilo izraniše,
 i kožu mu svu odriše.
 Buduć Isus tad ukrunjen
 i nevoljno vās izmučen,
 Pilat njega van izvede
 ter na sudu prid njim side⁹⁰.
 Pokaza ga svemu puku
 daržeći ga sâm za ruku, //
 23^v da ga vide ukrunjena,
 po svem tilu izranjena,
 jeda bi se ukrotili
 ter ga na smart ne prosili,
 gledajuć ga sva karvava
 i tako zlo nakazana
 Kada oni pogledaše
 kadi Isus karvav staše,
 milosardja ne imiše
 neg se veće pojedoše⁹¹
 ter k Pilatu potekoše
 jednim glasom svi rekoše
 da ga harlo na smart sudi
 da tolik puk jur ne trudi. //
 24^r Jer ako ga ne pogubi,
 Cesarovu milost zgubi.
 Cesarom mu popritiše,
 a k tomu ga podmitiše.
 Pilat kteći njim zgoditi,
 zalo mito sam dobiti,
 Barabana njim tad pusti,
 a Isusa na smar⁹² sudi,
 ki baran lopež⁹³ biše,
 ljudi derat svud grediše⁹⁴.
 A Isusa prislavnoga,
 sina Dive pridragoga,
 on osudi da se propne
 isti on dan parvo poldne.

do smarti ju ne podvignu.
 Veću muku tad imaše
neg frustan'je kad terpljaše,
 kad mu tilo izraniše,
 i kožu mu svu odriše.
Buduć Isus tad ukrunjen
 i nevoljno vās izmučen,
 Pilat njega van izvede
tere na sud sprid njim sede.
 Pokaza ga svemu puku
deržeći ga sâm za ruku, //
 19^r *da ga vide okrunjena,*
 po svem tilu izranjena,
 jeda bi se ukrotili
 ter ga na smart ne prosili,
gledajuć ga sva kervava
i svega već još mlohava.
Kad ga oni pogljedaše
kadi Isus kervav staše,
 milosardja ne jimaše
ner se veće razgorčaše
 ter k Pilatu potekoše
 jednim glasom svi rekoše
da ga berzo na smart sudi,
da toliko puk ne trudi.
 Jer ako ga ne pogubi,
 Cesarovu milost zgubi.
Cesaron mu popritiše,
 a k tomu ga podmitiše.
Pilat hteći njim zgoditi,
 zalo mito sam dobiti, //
 19^v *Barabana njim tad pusti,*
 a Isusa na smart sudi,
ki Baraban lupež biše,
 ljudi derat svud grediše.
 A Isusa prislavnoga,
 sina Dive pridragoga,
 on osudi da se propne
jistu on dan parvo podne.

⁹⁰ trebalo bi: sede

⁹¹ nečitljivo, možda: pojidoše, tj. naljutiše, razjediše

⁹² treba: smart

⁹³ treba: ki Baraban lupež

⁹⁴ smisao: Baraba je "derao" (pljačkao) ljude.

Sentenciju⁹⁵ tuj si učiše,
 prid svim puko(m) narediše //
^{24v} da se propne sin Marije
 na varh gore Kalvarije.
 Naga na križ da priu⁹⁶
 ter visoko gori dvignu.
 Da⁹⁷ smartju tom umore
 da Židovom jur ugone.
 Tada Gospa vanka staše,
 žalosnom družbom tad plakaše.
 Kada sliša te si glase,
 do⁹⁸ oskube svoje vlase,
 Ljuti mač joj sarce projde,
 jedva duša u njoj ojde.
 K vratom počne napirati
 ter vratare⁹⁹ zaklinati: //

RIČI GOSPE

^{25r} O vratari, za ime Boga,
 ja vas molju princboga,
 otvorte mi žalosni vrata
 neka pojdu prid Pilata.
 Žalosnom družbom kâ je sa mnom,
 odivena svitom čarnom.
 Da s Pilatom govorimo
 ter ga plačem pomolimo,
 jeda si¹⁰⁰ se na me smili
 ter me plačnu ne uhili.
 Da sud krivi priobradi
 ter mi sinka on povrati.
 Jer ga prâva osujuje¹⁰¹,
 žalosni majci pogubljuje. //

^{25v} RIČI PISCA

Gospa tako još stojeći
 vratarom se tad moleći
 jeda bio¹⁰² otvorili

*Sentenciju tu proštiše,
 prid svim pukon navistiše
 da se propne sin Marije
 na verh gore Kalvarije.
 Naga na križ da pribiju
 ter visoko gori dvignu.
 Da ga smartju tom umore
 da Žudijem jur ugone.
 Tada Gospa vanka staše,
 plačnon družbon tugovaše.
 Kada sliša taki glasi,
 svi oskube svoje vlasi.
 Ljuti mač joj sarce projde,
 smertna rana duši dojde. //*
^{20r} *K vratom poča napirati
 ter vratari zakljinati:*

RIČI GOSPOJE

*O vratari za ime Boga,
 ja vas molju princboga,
 otvorte mi plačnoj vrata
 neka pojdem sprid Pilata.
 S plačnom družbon kâ je s manom,
 odivena sviton čarnom.
 Da s Pilatom govorimo
 njega s plačem pomolimo,
 jeda li se na me smili
 ter me plačnu ne uhili.
 Da sud krivi priobradi
 ter mi sinka on povrati.
 Jer ga prâva osujuje,
 plačnoj majki pogubljuje.*

RIČI PISCA

*Gospa tako još stojeći
 vrataron se tad moleći
 jeda bi joj otvorili*

⁹⁵ odluka, presuda, vjerojatno /sentenciju učiniše/

⁹⁶ treba: pribiju / ter visoko gori dvignu

⁹⁷ treba: da ga

⁹⁸ nejasno!

⁹⁹ treba: vratare

¹⁰⁰ treba: li

¹⁰¹ grafija: osugiue

¹⁰² treba: jeda bi joj

ter k Pilato¹⁰³ sprovidili.
 Da ne htiše otvoriti
 nodaše¹⁰⁴ govoriti,
 neg tiskoše njom nazada,
 a ona pade puna jada.
 Sestre nje ju podvigoše,
 opet k vratom¹⁰⁵ s njom pridoše.
 Silom k vratom napirahu,
 glasom plačnim vapijahu.

RIČI GOSPE

O Pilate, tužu na te
 zač tolik njih¹⁰⁶ varže na me //
^{26r} da me sinkom ti rastavljaš
 ter ga smartju zlom umoraš.
 Osudil si pravednika,
 a pustil si razbojnika.
 Pinezi te zaslipiše
 kojimi te podmitiše¹⁰⁷.
 Ter osudi sinka moga,
 Gospodina Boga tvoga.
 Moj sin tomu ni dostojan,
 ki je vazda bil pokojan.
 Ako li ga č' umoriti,
 ne htij meni smart prostiti.
**(Ovih dvaju stihova nema u
 rukopisu iz 1563.)**
 Neka pored s njim smart primnju
 da brez njega jur ne življu. //

^{26v} RIČI PISCA

Tako Gospa žalovaše,
 na Pilata tugovaše,
 Buduć Isus tad osunjen
 na ljutu smart tad odlučen.
 Oružnici pritekoše,
 manigode privedoše,
 ki Isusa popadoše,
 od Pilata odmakoše.
 Križ mu daše na ramena

ter k Pilatu sprovodili. //
^{20v}*Da ne gdiše otvoriti*
ni njoj daše govoriti,
ner tiskoše s njom nazada,
ona pade puna jada.
Sestre nje ju podvigoše,
opet k vratom s njom pridoše.
Silon vrata napirahu
glasom plačnim vapijahu.

RIČI GOSPOJE

O Pilate, tužu na te
 zač tolik gniv verže na me
 da me sinkom ti rastavljaš
 ter ga smartju zlom umoraš.
Osudil si pravednika,
 a pustil si razbojnika.
 Pinezi te zaslipiše
 s kojimi te podmitiše.
 Ter osudi sinka moga,
 Gospodina Boga tvoga.
 Moj sin tomu ni dostojan,
 ki je vazda bil pokojan.
 Ako li gaj č' umoriti,
 ne hti meni smart prostiti.
 Ner i mene sad s njim propni
 dar u tomu plačnoj zgodi. //
^{21r} Neka pored s njim smart primu
 da prez njega već ne živu.

RIČI PISCA

Tako Gospa žalovaše,
 na Pilata tugovaše,
 buduć Isus tad osudjen
 na ljutu smart i odlučen.
 Oružnici pritekoše,
 manigoldi privedoše,
 ki Isusa popadoše,
 od Pilata odmakoše.
 Križ mu daše na ramena

¹⁰³ treba: Pilatu¹⁰⁴ treba: ni joj daše¹⁰⁵ grafija: chfratom¹⁰⁶ grafija: gnih, vjerojatno treba: gniv, tj. gnjev¹⁰⁷ treba: podmitiše

kâ mu bihu izranjena.
 Počaše ga van voditi,
 jedva pod njim on hoditi
 jer križ mnogo velik biše,
 a on vel'ju bol imaše¹⁰⁸
 Tad prid vrati Gospa staše,
 vele gorko kâ plakaše.
 Dvoru vrata odũskoše,
 Gospu nazad potiskoše, //
^{27r} svu nagami¹⁰⁹ potrepaše,
 a sinka joj odpelaše.
 Tuj priteče plačna družba
 gdi ležaše¹¹⁰ majka tužna.
 Gorke suze tuj proliše
 ter ju njimi svu obliše.
 Na noge ju podvigoše,
 za Isusom s njom idoše.
 Druzim putotem¹¹¹ potekoše
 ter mu naprid pritekoše.
 Na rasputu s plačem stahu,
 Gospodina tuj čekahu.
 Vojska jure ishojaše¹¹²
 kâ ga smart tad vojaše¹¹³
 Poča Gospa pozirati,
 svoga sinka zamirati. //
^{27v} Eto Isus križ noseći,
 manigodi s njim hodeći.
 Manigodi obi strannjem¹¹⁴,
 a po tilu vas izranjen.
 Kê vojahu s njim da propnu
 neka muku ima goru.
 Oružnici mnozi bihu
 kî ga čuvat s njim idhu¹¹⁵.
 Vâs puk za njim tad teciše,
 smart mu vidit s njim grediše.
 Mnoge žene tu si bihu

*kâ mu biše izranjena.
 Počaše ga vam voditi,
 jedva pod njim on hoditi
 (Ovih dvaju stihova nema u
 Plaču 1676.)
 Tad prid vrati Gospa staše,
 vele gorko kâ plakaše.
 Dvora vrata odũskoše,
 Gospu nazad postiskoše,
 svu nogami potrepaše.
 a sinka joj odpeljaše.
 (Ovih dvaju stihova nema u
 Plaču 1676.)
^{21v} Gorke suze tu proliše
 ter ju s njimi svu obliše.
 Na noge ju podvigoše,
 za Isusom s njon jidoše.
 Druzim puton potekoše
 ter mu naprid pritekoše.
 Na razputju plačem stahu,
 Gospodina tu čekahu.
 Vojska jure izhodjaše
 kâ ga na smart tad vodjaše.
 Poča Gospa pozirati,
 svoga sinka zamirati.
 Eto Isus križ noseći,
 manigoldi s njim hodeći.
 S razbojnicima obaštrannjen,
 a po tilu vas izranjen.
 Kê vodjahu s njim da propnu
 neka muku jima gorku.
 Oružnici mnozi bihu
 ki ga čuvat s njim gredihu.
 Vâs puk za njim tad teciše,
 smart mu vidit s njim grediše. //
^{22r} Mnoge žene tote bihu*

¹⁰⁸ treba: imiše¹⁰⁹ treba: nogami¹¹⁰ grafija: lescasce¹¹¹ treba: putem, ili: putom¹¹² grafija: ishogiasce¹¹³ grafija: uogiasce¹¹⁴ nejasno, možda: manigodima opkoljen s obje strane¹¹⁵ treba: idihu

za njim plačuć kê idihu.
Obrati se Isus k njimi
ter im tako reče svimi: //

28r RIČI ISUSA

Ne plačite, žene, mene,
da plačite same sebe.
I plačite sine vaše
koji¹¹⁶ mene na smart daše.
Jer će skoro vrime priti
da hoćete tužne biti.
Suze ćete tad roniti
i hoćete govoriti:
Blažene kê ne rodiše
i parsi kê ne dojiše.
Gore, sad se obratite
tere nas svih pomorite¹¹⁷
da tolik strah ne imamo
i tuj žalost ne primamo.
Tolik ćete strah imiti,
nećete se moći skriti. //

28v Ne imiste nigdar radost
kako vam će biti žalost.
Kad vam dojdu grad podsisti,
sinov ćete meso ijisti¹¹⁸.
To vam će se sve zgoditi
jer ne htiste¹¹⁹ pokoriti.

RIČI PISCA

Isus riči govoreći
pojde putom križ noseći.
Pod njime se vâs počaše,
tužica ga nahojaše¹²⁰.
Većekrat se s njim padiše
jere mlogo težak biše.
Blizu majke jur hojaše¹²¹,
a ona ga ne poznaše, //
29r da je niki gubav mnjaše

za njim plačuć kê gredihu.
Obrati se Isus k njime
ter jim tako reče svime:

RIČI ISUSA

Ne plačite, žene, mene,
da plačite same sebe.
I plačite sine vaše
koje mene na smert daše.
Jer će skoro vrime priti
da hoćete tužne biti.
Suze ćete tad roniti
i hoćete govoriti:
Blažene kê ne rodiše
i parsi kê ne dojiše.
Gore, sad se oborite
tere nas svih pomorite
da tolik strah ne imamo
i tu žalost ne primamo.
Tolik ćete strah imiti,
nećete se moći skriti. //

22v Ne imaste nigdar radost
kako vam će dojti žalost.
Kad vam dojdu grad podsesti,
sinov ćete meso jisti.
To vam će se sve zgoditi
jer ne htiste se pokoriti.

RIČI PISCA

Isus riči govoreći
pojde putom križ noseći.
Pod njime se vâs počaše,
tužica ga nahodjaše.
Većekrat se s njim padiše
jere mnogo težak biše.
Blizu majke jur hodjaše
a ona ga ne poznaše,
da je niki gubav mniše

¹¹⁶ grafija: chogi¹¹⁷ smisao: neka se planine sruše na njih i umore ih¹¹⁸ grafija: igisti, treba: jisti¹¹⁹ možda: ne htiste se¹²⁰ grafija: nahogiasce¹²¹ grafija: hogiasce

jer mu obraz karvan¹²² biše.
 Da kada¹²³ plačna pozna,
 od tužice jedva osta.
 Gorke suze jà roniti,
 sinku s plačem govoriti:

RIČI GOSPOJE¹²⁴

Ti li s' toj si, sinko dragi,
 žalosni majci u svem pravi.
 Ojme meni, ča toj nosiš,
 kuda li toj, sinko, hodiš?
 To li si je dilo tvoje,
 ojme meni, dobro moje. //
**(Ovih dvaju stihova nema
 u rukopisu 1563.)**

^{29v} Križ mi nosiš na ramena,
 mnogo ljuto izranjena.
 S krunom tarna na glavci¹²⁵
 i žestoko frustan biči. ¹²⁶
 Molim tebe, dobro moje,
 obrat k meni lice tvoje,
 obrat k meni oči tvoje,
 ne ponavljaj boli moje.
 Jer je ovoj majka tvoja,
 a ti, sinko, slava moja.
 Ajme, zač nas, sinko, dile,
 zašto plačnu mene cvile?¹²⁷
 Kad mnih s tobom poživiti,
 sve dni mi je sad cviliti¹²⁸,
 jedati se¹²⁹ kako može,¹³⁰
 usliši me, dobro moje. //
^{30r} Ja te žalosna majka molju
 daj mi tvoj križ da ga nošu¹³¹
 jer ga ne moš ti nositi,
 pod njim ranjen jur hoditi.

jer mu obraz karvav biše.
 Da kada ga tužna pozna,
 od tužice jedva osta.
 Gorke suze jà roniti,
 sinku plačuć govoriti:

RIČI GOSPOJE //

^{23r} Ti li si to, sinko dragi,
 plačnoj majci u svem pravi.
 Ojme meni, ča to nosiš,
 Kuda li to, sinko, hodiš?
 To li ti je dilo tvoje,
 ojme meni, dobro moje.
 Da te vode razbojnici,
 jao meni, žalosnici.
 Križ mi nosiš na ramenu
 mnogo ljuto izranjenu.
 S krunom ternja na glavici
 i žestoko frustan biči.
 Molim tebe, dobro moje,
 obrati mi lišce tvoje,
 obrat meni oči tvoje,
 ne ponavljaj boli moje.
 Jer je ova majka tvoja,
 a ti, sinko, slava moja.
 Ajme, sinko, zač nas dile,
 zašto plačnu mene cvile?//
^{23v} Kad mnjih s tobom poživiti,
 sve dni mi je sad cviliti,
 jedati se kako more,
 usliši me, dobro moje.
 Ja te plačna majka molim
 daj mi ta križ da ga nosim,
 jer ga ne moš ti nositi,
 pod njim ranjen ni hoditi.

¹²² treba: karvav¹²³ treba: kada ga¹²⁴ grafija: gospoe¹²⁵ treba: glavici¹²⁶ tj. bičevima¹²⁷ grafija: 3uile¹²⁸ grafija: cuiliti¹²⁹ grafija: ſce¹³⁰ grafija: mose, vjerojatno: more¹³¹ grafija: nošu

Na moja¹³² pleća stavi
 da ga nošu gorka mati.
 Daj mi da te ja izminju,
 tvoje muke da dil primnju.
 Moje ć' muke dil odniti
 ako mi ga daš poniti.
 Usliši me, majku tužnu,
 prime¹³³ sobom sad u družbu.
 Neka mi te sprovoditi
 i na križ mi s tobom iti. //
^{30v} Da me s tobom, sinko, propnu,
 majku živu da ne ojdu.
 Neka te se tuj naljublju
 ter sad s tobom tužna umru.

RIČI PISCA

Gospa silom vojsku projde,
 tako plačuć sinku dojde.
 Kako negov¹³⁴ obraz zgleđa,
 studenija osta od leđa.
 Pomanka joj sva nje snaga,
 od tužice vele spazma (?)¹³⁵.
 Pade na tleh kako martva,
 tuj o sebi ništar ne zna. //
^{31r} Isus majku kada zgleđa,
 dojde njemu tuga veća.
 Tolika mu bolist dojde,
 kako mač¹³⁶ mu sarce projde.
 Ne more se uzdaržati
 ni na nogah veće stati.
 Polak majke i on pade,
 ojme, svi sad gorko plačte.
 Jer ni sarce tako tvarđo
 kô bi sada ne plakalo.
 Gdi sin Boži¹³⁷ leži s majkom
 nasrid puta napol¹³⁸ s martvom.
 O človiče, zač ne plačeš,

*Na moje ga pleća stavi
 da ga nosin, m̃a ljubavi.
 Daj mi da te ja prominu,
 tvoje muke da dil primu.
 Moje ć' muke dil odniti
 ako mi ga daš poniti.
 Usliši me, majku tužnu,
 prim' me s tobom sad za družbu.
 Neka mi te sprovoditi
 i na križ mi s tobom iti.
 Da me s tobom, sinko, propnu,
 majku živu da ne ojdu.
 Neka te se tu naljublju
 ter da s tobom plačna umru. //*

^{24r} RIČI PISCA

*Gospa silom vojsku projde,
 tako plačuć sinku dojde.
 Kako negov obraz zgljeda,
 studenija osta leđa.
 Pomanjka joj sva nje jakost,
 od tužice vele i žalost.
 Pade na tleh kako mertva,
 tu ob sebi ništar ne zna.
 Isus majku kada zgljeda,
 dojde njemu tuga vreda.
 Tolika mu tuga dojde,
 Kako mač mu sarce projde.
 Ne može se uzdaržati
 ni na nogah veće stati.
 Poli majke i on pade,
 Svaki sad plač ki je kade.
 Jer bi sarce ukazalo
 tvarđo ko bi ne plakalo. //*
^{24v} *Gdi sin Božji leži z majkon
 nasred puta napol mertvon.
 O človiče, zač ne plačeš,*

¹³² treba: Na moja ga¹³³ smisao: prim(i) me¹³⁴ grafija: negof¹³⁵ grafija: spasma (možda u značenju: malaksa - prema grč.)¹³⁶ grafija: ma3¹³⁷ grafija: bosī¹³⁸ treba: napol

za Isusa al ne haješ?¹³⁹
 Nu mislite kako leži
 ča¹⁴⁰ sad za nas¹⁴¹ s majkom tarpi. //
^{31v} Ojme, tko bi sad ne plakal
 ter od plača jur ne spazmal¹⁴²
 Kô bi sarce sad ne puklo,
 garlo plaču¹⁴³ ne zamuklo?
 Buduč Isus s majkom pal se,
 podvignut se ne mogaše.
 Židove k njim pritekoše
 ter Simuna privedoše.
 Daše njemu križ nositi,
 a Isusa zlo voditi.
 Na goru ukoše¹⁴³
 ter ga naga tuj svukoše.
 Tu mu rane ne poviše,
 svega karvju tad obliše.
 Na zemlju križ postaviše,
 čavle¹⁴⁴ i mlat pripravise. //
^{32r} Sina Božja tad zgrabiše
 ter ga na križ postaviše.
 Sam on ruke na križ prostri
 ter se ocu za njih moli:

RIČI ISUSA

Oče, ti me s' na svit poslal,
 za posluh sam na križ došal.
 Dobrovoljno muku primam
 i na križu nag umiram.
 Oce svete da slobodim,
 raj nebeski da otvorim.
 I vâs narod da iskupim,
 djavle¹⁴⁵ vlasti da izručim.
 Neka k tebi ocu pridu
 tere vičnju slavu primu. //
^{32v} Zato, oče, sad te molim,
 dragi sin tvoj ja te prosim:

*za Isusom al ne haješ?
 Ne vidiš li kako leži
 tere za te s majkon terpi
 Ojmeh, ko bi sad ne plakal
 ter od plača jur ne spazmal?
 Kô bi sarce sad ne puklo?
 garlo plaču ne zamuklo?
 Buduč Isus z majkon pal se,
 podvignut se ne mogaše.
 Židove k njim pritekoše
 ter Simuna privedoše.
 Daše njemu križ nositi,
 a Isusa zlo voditi.
 Na goru ga izvukoše
 ter ga naga tu svukoše.
 Tu mu rane ponoviše,
 svega kervju tad obliše.
 Na zemlju križ postaviše,
 čavli i mlat pripravise.
 Sina (vodica!)
 (Ovdje završava Plač iz 1676.)*

¹³⁹ grafija: nechaeis umjesto nechaies

¹⁴⁰ grafija: 3a

¹⁴¹ grafija: sanas

¹⁴² od spazmati (grč.)

¹⁴³ treba: Na goru ga izvukoše

¹⁴⁴ grafija: 3avle

¹⁴⁵ grafija: diafle

Prostim¹⁴⁶ ki me sad propinju,
ne dopusti da poginu.
Ča mi čine¹⁴⁷ er ne znaju,
da(j) im milost da se kaju.

RIČI PISCA

Isus za njih tad moljaše
jer ih mnogo milovaše.
A oni se ne pomnjahu
jer u zloći svi gorahu.
Ter mu ruke tad vezahu,
po križu ga rastezahu.
Niki ruke namišćahu,
druzi čavli zabijahu.
Pribiše mu ruke i noge,
zadaše mu muke mnoge. //
^{33r} Sve se misto karvju obli
ča iz ranah Isus proli.
Gorko njega tuj propeše
a svite mu sve uzčeše¹⁴⁸.
I dva zla¹⁴⁹ s njim propeše
ter se rugat njim poččeše.
Da ga s njimi pridružiše
i s njimi ga osudiše
i da zlimi¹⁵⁰ smart primaše
ki se Boži sin činjaše.
Dvigoše ga na visoko
da ga gleda svaki dobro.
Neka mogu procihiti
i stalim¹⁵¹ navistiti //
^{33v} da je Isus ljudi hinil
zato je smart zlimi primil.
Tako si ga ubijahu
i glas njegov uzimahu
neka zloću njih pokriju,
a Isusa da ubiju.
Jer ih grisi zaslipiše
tere sebe prihiniše.

¹⁴⁶ Prosti im

¹⁴⁷ grafija: 3ami'ine

¹⁴⁸ grafija: useese

¹⁴⁹ tj. zlikovca

¹⁵⁰ tj. sa zlikovecima

¹⁵¹ treba: ostalim

Da Isusa ne poznaše
i slavu mu ne podaše.
Zato sebe pogubiše
i sami se osudiše.
I kî bihu s njim propeti,
s obi stran ga tad viseći,
jedan ga od njih jà psovati,
Isukarstu uzrok doti¹⁵². //
^{34r} Sina Božja on pogardi,
od njega se tad odvrti.
A drugi ga jà braniti
ter očito tad huliti.
Ter Isusa jà moliti,
umiljeno tad prositi,
u krastvo¹⁵³kada pride,
njega k sebi da tad prime.
Isus njemu milost stvori,
sve mu grihe tada prosti.
I s njim da će u raj poiti,
parvo neg će on dan proiti.
Kad se Gospa spazmom probra
tere veću jakost poja, //
^{34v} za sinkome s družbom pojde
ter na goru jedva pojde¹⁵⁴.
Kada pride plačna blizu,
najde sinka tad na križu.
Ko bi mogal prociniti
tere svime navistiti
njeje žalost ku imaše
na križ sinka kad gledaše.
Kad vijaše¹⁵⁵ svoga draga
na križ viseć sve¹⁵⁶ naga,
gdi ga čavli¹⁵⁷ pribijahu
ter mu meso raskidahu.
Njega meso razdirahu,
da nje sarce raščinjahu.
H¹⁵⁸ križu htiše pristupiti,

¹⁵² treba: dati

¹⁵³ treba: kraljevstvo ili kraljestvo

¹⁵⁴ treba: dojde

¹⁵⁵ grafija: uigase

¹⁵⁶ treba: svega

¹⁵⁷ grafija: 3auli

¹⁵⁸ treba: K (h radi jednačenja)

karv sinovlju poljubiti
 kad se niz križ tad točaše
 iz rân njega ishojaše¹⁵⁹. //
^{35r} Da Židovi sprida stahu,
 pristupit joj ne davahu.
 Ona silom napiraše,
 glasom žalosnim vapijaše:

RIČI GOSPE

O Židovi, bratjo moja,
 nisam li vam blizu svoja,
 nisam li ja Židovkinja,
 zač¹⁶⁰ propeste moga sina?
 Zač¹⁶¹ me sinkom razdiliste
 ter me gorko rascviliste?
 Ajme, ča vam on učini
 ali u čem kad uhli¹⁶²,
 da se tako pometoste
 ter tolik nih¹⁶³ na nj vargoste?
 Na križ naga da¹⁶⁴ propeste,
 a svite mu sve uzeste. //
^{35v} Ter križu prit još ne date,
 ajme, ali Boga ne znate.
 Daj u ovoj mi ugodite
 i mene s njim sad propnite.
 Neka pored s njim smart primlju
 da se sinkom ne razdilju.

RIČI PISCA

Gospa tako tugovaše
 i Židovom govoraše.
 Da li sinka poziraše
 gdi na križu umiraše.
 Sva u tugah tad goraše,
 sinku plačem govoraše:

RIČI GOSPE

Ojme, sinko, dobro moje,
 toj si li bi dilo tvoje,

¹⁵⁹ grafija: ishogiasce

¹⁶⁰ grafija: sac

¹⁶¹ grafija: sa3

¹⁶² treba: uhili

¹⁶³ vjerojatno: grih

¹⁶⁴ treba: ga

da si propet s arzbojnici¹⁶⁵
 koji bihu zli vojnici. //
^{36r} I s krunome tarnovome
 tere putju svom golome.
 Toj si li bi družba tvoja,
 jaoh, tužna duša moja.
 Ča ću žalosna majka tvoja
 kada gine lipost moja?
 Ojme, vijū¹⁶⁶ da skončavaš,
 tužnu majku zač ostavljaš?
 Razbojniku raj obitaš,
 zač se od majke ne spominaš?
 Učin milost plačni meni,
 prim' me, sinče, ka križ k sebi.
 Da me propnu s dikom mojom
 neka umru, sinko, s tobom. //

^{36v}RIČI PISCA

Isus majku tad slišaše,
 na križ mrući kad visaše.
 Mnogo se njom on boljaše
 jer ju tus¹⁶⁷ tad vijaše¹⁶⁸
 Ter ju poča on moliti,
 vele tiho govoriti:

RIČI ISUSA

Ženo, neć u¹⁶⁹ jur plakati
 ni toliko tužna stati.
 Ja te molim makju¹⁷⁰ moju
 jur utiša¹⁷¹ tugu tvoju.
 Veća mi je tuga tvoja
 nego mi je muka moja.
 Konac stvori tuga¹⁷² tvojim
 jer ćeš lik dat mukam mojim.
 Eto Ivan moj pridragi
 sada budi sin tvoj pravi. //
^{37r} A ti budi njega mati

¹⁶⁵ treba: razbojnici¹⁶⁶ grafija: uigiū (viđu?)¹⁶⁷ vjerojatno: tužnu¹⁶⁸ grafija: uigiasce¹⁶⁹ grafija: nech ti pa bi se moglo čitati i ne kti¹⁷⁰ grafija: machiu ili mochiu, pa bi se moglo čitati i moć(j)u¹⁷¹ treba: utišaj¹⁷² treba: tugam

i sinom ga odsad zvati.
 Misto mene njega ljubi
 tere majku ne zabudi.
 Ja ću, majku¹⁷³, sad umriti
 ter ću u limbo doli slisti¹⁷⁴.
 Djavlu¹⁷⁵ silu svu slomiti,
 a blažene sloboditi.
 I ti, Ive moj pridragi,
 moje make¹⁷⁶ bud' sin pravi.
 Misto mene ti ju ljubi,
 do smarti joj¹⁷⁷ virno služi.

RIČI PISCA

Isus na križ tad viseće¹⁷⁸,
 plačnu majku on tišeći. //
^{37v} Žaju¹⁷⁹ velu tad imaše
 muku velu jer tarpliše.
 Jedva poča govoriti,
 ni¹⁸⁰ u žudiji¹⁸¹ pet¹⁸² prositi.
 O¹⁸³ harlo potekoše,
 žuči s octom doneše¹⁸⁴.
 Pripraviše jednu spugu,
 staviše ju na tarst punu.
 K ustom mu ju prikloniše,
 sina Božja napojiše.
 Sva mu usta ogarčaše,
 ča jih¹⁸⁵ time otrovaše.
 Gorka majka toj videći,
 svoga sinka tad slišeći,
 h križu poča napirati,
 u parsi se udirati.

¹⁷³ treba: majko¹⁷⁴ tj. sići¹⁷⁵ grafija: Diaflu¹⁷⁶ treba: majke¹⁷⁷ grafija: dosmartioi¹⁷⁸ treba: viseći¹⁷⁹ grafija: Scagiu (žađu?)¹⁸⁰ suvišno! Pripada u sljedeći red iza slova O.¹⁸¹ grafija: uscudigi¹⁸² značenje: piti¹⁸³ treba: Oni (ni je napisano iznad O, na početku prethodnog retka.)¹⁸⁴ treba: donesoše¹⁸⁵ grafija: 3agih

Sva se plačem raščinjaše,
sinku na križ vapijaše: //

^{38r} RIČI GOSPE

Ajme, sinko, zač me rani
i u mnoge tuge stavi?
Koje riči, sinke,¹⁸⁶ slišah,
kû zaminu za te prijah.
Pridaješ mi učenika,
svoga, sinko, službenika.
Ivana li, sinko, rodih,
ali njega mlikom dojih,
ter me njega majkom činiš?
Jaoh, zlo t' me, sinko, tišiš.
Nisam li ja majka tvoja,
a ti, sinče, dika moja?
Ja sam tebe porodila
i mlikom te ogojila.
A sad mi te žučju poje,
zato sarce moje more. //

^{38v} Koliku mi žaju¹⁸⁷ tarpiš,
vodice se napit želiš,
a ne moš' je sad imati,
jaoh, gorca tvoja mati!
Da bi mi moći križu priti
tere h¹⁸⁸tebi sad uziti,
oči bih ti priklonila
ter suzami napojila.
Ali parsi otvorila
ter ti k ustom priklonila
jeda bi te napojile
koje te su zadojile¹⁸⁹,
a ne dadu k tebi priti,
jaoh, da mi je moći s tobom umriti.

RIČI PISCA

Tako Gospa tugovaše
sink¹⁹⁰ plačem govoraše. //

^{39r} Isus na križ umirući,

¹⁸⁶ grafija: sinche (sinče?)

¹⁸⁷ grafija: žagiu

¹⁸⁸ jednačenje!

¹⁸⁹ grafija: sadoidle

¹⁹⁰ treba: sinku

žuč s octome tada¹⁹¹ pijući.
Okusivši, ne kti piti,
Bogu ocu ja vapiti:

RIČI ISUSA

Zač¹⁹² me, Bože, sad ostavi
ter na velu bol postavi?
Nisam li ja tvoj sin dragi,
zač¹⁹³ me sada ne obraniš?
Ča ni¹⁹⁴ čine al ne vidiš
ter se na me jur ne smiliš?
Ti me na svit jesi poslal,
za posluh sam ja k im¹⁹⁵ došal.
Put nebeski njim sam skazal,
a njih grihe ja sam skazal. //
^{39v} A oni me pogardiše
ter mi ovim odvратиše
da me ujaše kako lotra
prišad s vojskom na polnoćja.
Svezaše me i fruštaše
i vaš obraz popljuvaše¹⁹⁶.
Glavu mi su okrunili,
svu su tarn'ja napunili.
Propeše me svega naga,
ne imaše zatoj srama.
Lupeži me obsloniše,
žučju s octom napojiše.
I ne bi im zadovoljno
da smart primam dobrovoljno, //
^{40r} neg se jaše mnom rugati
za veću mi tugu dati.
Vidiš, na križ kako visim,
kolikom se mukom mučim.
I prolil sam karv svu moju
za učinit volju tvoju.
Proročtvo je sve svaršeno
ča od mene jest rečeno.
Sada, oče, ja umiram,
grihe ljudske sve uzimam.

¹⁹¹ treba: tad

¹⁹² grafija: Sac

¹⁹³ grafija: scac

¹⁹⁴ trebalo bi: mi

¹⁹⁵ treba: k njim

¹⁹⁶ grafija: popgluasce

Smartju mojom vās svit izručam,
 krvju¹⁹⁷ mojom svih iskupl'jam.
 Sad ti majku priporučam,
 s kojome se sad razlučam. //
^{40v} I sve moje učenike
 i ostale naslidnike¹⁹⁸.
 Ja sam od njih imal¹⁹⁹,
 ti sad pomoć tvoju njim daj.
 I duh moj ti priporučam
 kî na križu sada pušćam.
 Tebi Bogu ocu dragu
 u ruke ti moj duh daju.

RIČI PISCA

Priklonivši svoju glavu,
 duh tad pusti ter izdahnu.
 Kako Isus duh svoj pusti,
 tad se tudje nebo smuti.
 Sunce svitlost svu pogubi
 jere prava svitlost umri. //
^{41r} A misce²⁰⁰ vās tad potamni,
 Stvoritelja smart požali.
 Po svem svitu tme postaše
 jere Isus tad skončāše.
 Vās se ajer²⁰¹ tada smete,
 po svem svitu zemlja strese.
 Raspuče se crikve²⁰² pokrov
 razdvoji se vās tad napol.
 Grobovi se otvoriše,
 mnoga čuda tad zgodiše.
 Uskarsnuše mnozi martvi
 i dojdoše u grad sveti.
 Kameni se raspucaše,
 smart Isusa tad tužāše. //
^{41v} Ptice kante ne pojahu,
 Stvoritelja žalovahu.
 I svi zviri tad vijahu,
 plačnim glasom tad cvilahu.
 Sva stvoren'ja tad plakahu,

¹⁹⁷ grafija: chruui!

¹⁹⁸ grafija: naslidnice

¹⁹⁹ treba: pomoć imal

²⁰⁰ treba: misec

²⁰¹ grafija: aier (zrak!)

²⁰² grafija: crique

Gospodina smart žaljahu.
 Neg se²⁰³ človik sam ne boli,
 sina Božja kî umori.
 Pridvedoše tad Longina,
 kî probode Božja sina.
 Poteče mu karv i voda,
 tudje skrušen Longin osta.
 Centurion²⁰⁴ ondi staše,
 s vojskom stražu kî činjaše. //
 42r Čudesa²⁰⁵ tadaj on videći,
 glasom zvapi govoreći:
 Svim očito tako diše²⁰⁶
 da sin Boži ovo biše.
 U parsi se jaše biti
 i velik strah tad simiti²⁰⁷.
 U grad stražom svi pojdoše,
 Božja sina tuj idoše.
 Ča ću sed²⁰⁸ reć od Marije,
 od kê sada ni plačnije.
 Jezik podnit moj ne more
 sad vam reći nje nevolje.
 I žalosti kê imaše
 martva sinka kad vijaše²⁰⁹.
 Odkud suze tej imaše
 koje tužna prolivaše. //
 42v Kada vojska u grad pojde,
 ona križu plačna dojde.
 S plačem križu prilipaše,
 karv²¹⁰ sinovlju celivaše.
 Ruke u križ podvizaše,
 sinka svist²¹¹ hotijaše,
 da načina ne imaše
 jer visoko on visaše.
 Jà se križu tad moliti
 s gorkim²¹² plačem govoriti:

²⁰³ nek se, tj. neka se²⁰⁴ grafija: 3enturion (Čenturion?)²⁰⁵ grafija: 3udesa²⁰⁶ od diti (reći, govoriti)²⁰⁷ vjerojatno: imiti²⁰⁸ treba: sad²⁰⁹ grafija: uigiase²¹⁰ grafija: hcarf²¹¹ vjerojatno: svisit, tj. skinuti s visoka, s križa²¹² grafija: gorcim

RIČI GOSPE

O prislavni križu sveti,
na kom sin moj jest propeti,
ja te plačna majka molju,
prigni mi se sada dolu. //
^{43r} Neka s tebe sinka snimlju
ter na krilo gorka primlju.
Daj mi ga se naljubiti
kad ću se s njim razlučiti.
Ajme da bih parvo znala
ter na pamet tužna klala²¹³
da b' mi h²¹⁴ sinka umoriti
i njegovu kar²¹⁵ proliti,
ja bih suze prolivala
tere bih te zalivala.
Milo bih te ja gojila
jeda bih te umolila
žalosni majci da ugodiš,
da mi sinka ne umoriš.
Da pokal ga si jur umoril,
tužni majci zlo ugodil, //
^{43v} daj martvoga majci vrati,
toj mi sada ne prikрати.
Jeda duh moj sad²¹⁶ pušću
da se s martvim ne razluču.

RIČI PISCA

Žalosna majka križ moljaše,
gorke suze li ronjaše.
I ostala nje²¹⁷ družba
polak križa staše tužna.
Glasom velim vapijahu,
gorke suze prolivahu.
Svi se mnogo tad boljahu
jer ga svisit²¹⁸ ne mogahu.
I takoj si plačno stahu,
pomoć s neba svi prošahu. //
^{44r} Eto Jozef s Nikodemom
i svojome družbom velom,

²¹³ od klasti, tj. staviti

²¹⁴ nejasno!

²¹⁵ treba: karv

²¹⁶ treba: sada

²¹⁷ treba: njeje

²¹⁸ značenje: skinuti, spustiti s visoka

kí nošahu mlat i skalu
i ostalu svu pripravu
da Isusa snime s križa,
majci stave na nje krila.
Kad pridoše plačni majci,
kojoj ostaše pusti stanci,
gorke suze s njom proliše,
skale križu prikloniše.
Jaše čavle²¹⁹ izbijati,
sarce majci iskidati.
Kada čavle sve izbiše,
sina Božja tad snimiše. //
^{44v} Na krilo ga majci daše,
svi okolo plačni staše.
Jaše radene²²⁰ celivati,
suzami ih opirati.
Kako Gospa sinka prija,
od pepela osta blija²²¹.
Oznobi joj sarce slana,
malo ne umri tužna sama.
Nad sinkom se raspinjaše,
u parsi se udaraše,
ljute rane celivaše,
suzami ih umivaše.
Sva se nad njim račinjaše²²²
milih na plač k sebi zvaše.
Jà ju Jozef tad moliti
ter joj s plačem govoriti //
^{45r} da dâ sinka njim shraniti
ter se na stan jur vratiti,
jer se večer jur činjaše,
a on u grad pojt imaše.
Gospa hoti njim zgoditi
da ne budu van nočiti.
Pusti sinka njim shraniti
i hoti svim zahvaliti
kad joj sinku sprovidoše
i s njo(m) mi se poboliše.
Dvigoše ga s njeje krila,
ona osta jedva živa.

²¹⁹ grafija: caule

²²⁰ treba: rane

²²¹ grafija: bligia (bliđa?)

²²² treba: račinjaše

Na lancun²²³ ga postaviše,
mast pridragu pripravise.
Slavno tilo pomazaše,
svi ga gorko oplakaše. //
45v U čist lancun zaviše ga
ter u nov²²⁴ grob staviše²²⁵.
Svi ga plačem adoraše
ter mu rane celivaše.
Kamik veli privališe,
vrata grebu zavališe.
Gospu s greba odkidoše
tere u grad s njom idoše.
Gorko putem svi plakahu,
sarca im se raspadahu.
Žene si k njim prikupljahu,
s Gospom pored sve tužahu.
Svi je na stan sprovodoše,
gorki plač taj ponoviše.
Bože, tebi slava budi,
nas grišnike ne zabudi. //
46r Za prislavnu karv kû s' prolil
i žestoku smart kû s' primil.
Ti nam prosti sagrješene²²⁶
i pridvedi nas na križen'je.
Da budemo grihe plakat
i pravo se od njih kajat.
Tebe ovdî proslaviti,
a po smarti u raj priti.
Sad, karstjane Bogu mili,
kî ste Gospu sad združili,
ter ste s njom potužili,
za Isusom prosuzili,
on vam svim daj vičnju slavu
i radovat se s njim u raj²²⁷, //
kadi s majkom jest proslavljen
va se vikom²²⁸ AMEN
JEZUS AMEN
+ Marija +

²²³ grafija: lan3un

²²⁴ grafija: nof

²²⁵ treba: staviše ga

²²⁶ grafija: sagriesene, a treba: sagrisenie

²²⁷ treba: raju

²²⁸ treba: vike vikom

GRAFIJA PLAČA 1563. I NAČELA PRIJEPISA

Grafiju Gospina plača iz 1676. prikazao je o. Karlo Kosor u svojoj studiji "Nepoznati 'Gospin plač' s otoka Raba"²²⁹, ovdje već spomenutoj u uvodnom dijelu ovoga prijepisa. Zato će ovdje biti riječi samo o grafiji Plača iz 1563., a iznijet će se i načela prijepisa obaju plačeva na današnju hrvatsku latiničnu grafiju. Prilaže se i grafijska tablica /s primjerima/ za Gospin plač iz 1563.

Rukopis Gospina plača 1563. dosta je priprost, a pisar ili prepisivač prilično je griješio, (izostavljao slova i riječi, krivo zapisivao i dr.), dok je u grafijskim rješenjima za pojedine foneme bio često nedosljedan. Istu riječ na različitim mjestima u tekstu zapisuje različito. Tako npr. /duša/ piše *dusa* i *dusca*, karv - *charf* i *charu*, zač - *sac*, *scac*, *sa3* itd. Dobrim je dijelom to zbog toga što je pisar (prepisivač) očito cakavac pa se kolebao najčešće u zapisivanju /c/ i /č/, /s/ i /š/, /z/ i /ž/. Vidi se to po tome što se spomenuti parovi fonema bilježe istim skupinama grafema, što je uočljivo i u grafijskoj tablici. O. Karlo Kosor u navedenom djelu ističe to kolebanje i za Plač 1676.: "Prepisivač Plača pri pisanju pojedinih suglasnika upotrebljava po više slova ili znakova. To posebno vrijedi za pisanje sibilanata *c*, *z*, *s*, i palatala *č*, *ž*, *š*, jer se kolebao između čakavskog i cakavskog narječja."²³⁰ Zbog te činjenice nije se u prijepisu Plača 1563. i 1676. na današnju hrvatsku latiničnu grafiju moglo uvijek točno označiti /c/, /č/, /s/, /š/, /z/, i /ž/ pa sam ja odlučio načiniti dosljedan čakavski prijepis. Zato npr. *cauli* i *3auli* jednako prepisujem kao *čavli*, *sac*, *scac* i *sa3* kao *zač*, *sidoui* i *scidoui* kao *židovi* i dr. Takav dosljedan čakavski prijepis ne smeta proučavanju jezika Plača 1563., to više što nitko danas ne bi mogao hrvatskom latiničnom grafijom vjerno zabilježiti je li u Plaču 1563. izgovor za grafiju *mac* i *ma3* bio /mac/ ili /mač/ ako i pisar istu riječ piše različito na različitim mjestima. Očito je tekst obaju rapskih plačeva čakavsko-cakavski, bez neke dosljednosti. Može se također pretpostaviti da su se tekstovi plačeva diktirali skupini pisara, na što upućuju neke pogreške u pisanju ili krivo zabilježene riječi.

U tablici fonema i grafema Plača 1563. vidi se da sam pretpostavio i /đ/ iako u prijepisu nisam nigdje zabilježio taj fonem. Naime, ima petnaestak riječi s fonemom /j/ koji pisar bilježi grafemom *gi* iako /j/ bilježi uglavnom grafemom *g*. Kao primjer spominjem *3agiu* i *bligia*, što sam transkribirao kao /žaju/ i /blijaj/, u značenju *žeđu* i *bljeđa* u štokavskom. Pisar Plača 1563. piše npr. *uogahu* /vojahu/ i *uogiase* /vojaše/ pa nije posve sigurno treba li u oba slučaja, tj. *g* i *gi*, prepisati

²²⁹ Karlo KOSOR, *Nepoznati Gospin plač s otoka Raba*, JAZU, Centar u Zadru, Zadar, 1978, 403-44.

²³⁰ Nav. dj., 405.

iod chupitegl fuoi, esse i nija nise
 postiloni atimur od gonuo
 A. hositi isuchvst oni choy na put
 od diue marie ibi poroien
 pet nachvzu za grihe nasse
 on iatise chlagriom acholnisi
 nechlagriamtise Amen finis 1563

Sl. 5. Tekst na prethodnom nepaginiranom listu Rapske pjesmarice iz 1563.

kao /j/. Možda su se tu javili utjecaji štokavski. Vjerojatno su izvori Plača glagoljski pa se glagoljsko *đerv* transliteriralo kao *gi*. Treba spomenuti da na nekoliko mjesta imamo dvoglas *ie* kao odraz jata (*dielite*, *biesce*, *prolievati*, *pobiegose*, *pospiessasce* i dr.), pa čak i onda kad se time kvari rima (*procuilite* - *dielite*, *prolieuati* - *udirati*) Na tim je mjestima u Plaču 1676. dosljedno *i*: *dijelite* - *dilite*, *bješe* - *biše*, *prolijevati* - *prolivaže*. Na prvotni glagoljski predložak upućuje i grafija *uola* /*vola*/ = volja, *nega* /*nega*/ = njega i sl.

Zijev sam uklanjao umetanjem *j*: *pria* - *prija*, *uapiahu* - *vapijahu*, *sabiahu* - *zabijahu*, *choi* - *koji* i dr.

Ostavljao sam, prema izvornom rukopisu, morfonološki i fonološki način pisanja: *odtischosce* - *odtiskoše*, *oschubsti* - *oskubsti*, *schupsti* - *skupsti*. Treba spomenuti da u rukopisu preteže fonološki način pisanja, što također upućuje na to da je prvotni predložak Plača 1563. bio glagoljski.

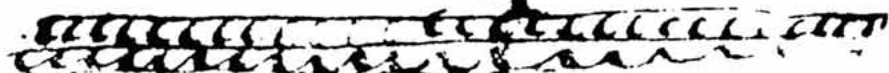
U izvornom rukopisu samo na nekoliko mjesta imamo dvostruka slova: *uelle* /*vele*/, *mille*, *satto* /*zato*/, *hoditti*, *datti*, a *ss* može biti /*s*/ - *sspominas* /*spominaš*/ i /*š*/ - *slissase* /*slišaše*/. Dvostruke samoglasnike imamo u riječi *usceese* /*uzeše*/ 33r, ali to može biti i pogrešno mjesto *usesce* /*uzeše*/.

Interpunkciju, velika i mala slova, prilagodio sam današnjim hrvatskim pravopisnim rješenjima.

Ostale značajke prijepisa čitatelj će lako i sam uočiti, to više što su mnoga rješenja objašnjena u bilješkama. U tome će pomoći i grafijska tablica.

Grafijska tablica Plača iz 1563.

FONEM	GRAFEM	PRIMJERI
/a/	a	
/b/	b	
/c/	c 3	sarca, obucite, ocicami /očicami/, cuiliti /cviliti/, raspucasce /raspucaše/, pisca /pisca/ 3uile /cvile/, ras3uiliste /rascviliste/, 3enturion /centurion/, lan3un /lancun/
/č/	c 3	placnim /plačnim/, caule /čavle/, suc /žuč/, placuchi /plačući/, naucite /naučite/, pocteni /počteni/, casu /čašu/, polaca /polača/, ca /ča/, sac /zač/ 3udesca /čudesca/, schon3asce /skončaše/, sa3 /zač/, 3a /ča/, 3ufsi /čuvši/, 3auli /čavli/, ma3 /mač/
/ć/	chi ch	puschiam /puščam/, hochiete /hoćete/, chie /ćc/, chiu /ću/, chiete /ćete/ che /će/, mochi /moći/, stechi /steći/, noch /noć/
/d/	d	
/đ/?	gi?	uigiase /viđaše/, 3agiu /žadu/, bligia /bliđa/, uogiasce /vođaše/, ishogiasce /ishođaše/
/e/	e	
/f/	f	frustan, iosef, /jozef/
/g/	g	gdi, noge, mnoge, ga, gorcho /gorko/
/h/	h	tugah, mnih, hochiete /hoćete/, iahle /jahle/
/i/	i ÿ	rici /riči/, isusa /isusa/ ricÿ /riči/, ÿsusa /isusa/
/j/	i g	maichu /majku/, gncie /ńeje/, ia /ja/ gih /jih/, pogargen /pogarjen/, uigahu /vijahu/, chogi /koji/, pogmo /pojmo/, uogahu /vojahu/, povigte /povijte/
	gi	uigiase /vijaše/, 3agiu /žaju/, bligia /blija/, uogiasce /vojaše/, ishogiasce /ishojaše/
/k/	ch	gorchih /gorkih/, uicha /vika/, chu /ku/, chris /križ/
/l/	l	

Chadi smai chom iert
 proslaf glem uase
 michom AMEN
 IESUS AMEN
 † maria †
 †

Sl. 6. Završna stranica (46v) Gospina plača iz 1563.

FONEM	GRAFEM	PRIMJERI
/l/	gl	seglno /žčlno/, moglenie /moľenje/, pgluuahu /pľuvahu/, gluti /ľuti/, chragl /kraľ/, boglase /boľaše/, glubis /ľubiš/, gluđi /ľuđi/, oprauglahu /opravľahu/
	gli	bogliahu /boľahu/, rasdigliu /razdiľu/, mogliu /moľu/, umiglenie /umiľenje/
/m/	m	
/n/	n	
/ň/	gn	gnom, /ňomľ/, gnega /ňega/, ragnen/ raňen/, uicgni /vičňi/, rognahu /roňahu/, uicgnu /vičňu/, gncie /ňeje/
	gni	pomgnia /pomňia/, gnie /ňe/, rogniaše /roňaše/, gniom /ňomľ/, mosgniani /možňani/, pomgnia /pomňia/, odgogniahu /odgoňahu/

FONEM	GRAFEM	PRIMJERI
/o/	o	
/p/	p	
/r/	r	
/s/	s	se /se/, parsi /parsi/, sincho /sanko/, isus /isus/, sami /sami/, suarsi /svarši/
	ʃ	proʃtri
	sc	chosce /kose/
	ʃc	ʃce /se/
/š/	s	sliste /slište/, dusa /duša/, mestra /meštra/, suarsi /svarši/
	sc	dusca /duša/, umetosce /umetošce/, plachasce /plakaše/, biesce /bjče/
	ʃ	noʃu /nošu/
	ss	slissase /slišaše/, stasse /staše/, pospiessase, /pospječšaše/
/t/	t	
/u/	u	uucihu /vucihu/
	V	Vstanite /ustanite/, V poglauic /u poglavic/
/v/	u	uucihu /vucihu/, charu /karv/, uase /vàze/, chruui /krvju/, diuica /divica/
	f	foischom /vojskom/, nof /nov/, sfita /svita/, folom /volom/, negof /negov/, proslafglen /proslavĭen/, protif /protiv/, ch fratom /k vratom/
	V	Vechie /veče/
/z/	3	3oue /zove/, su3e /suze/, 3orome /zorome/ 3a /za/, 3ato /zato/ 3uasce /zvaše/, 3uiri /zviri/, sfc3asce /svezaše/, 3aue3asce /zavezaše/
	s	pros /proz/, suona /zvona/, bres /brez/, semgli /zemĭi/, pochasa /pokaza/, blisu /blizu/
	sc	scac /zač/, scali /žali/
	s3	s3lo /zlo/

FONEM	GRAFEM	PRIMJER
/ž/	3	bla3en /blažen/, bo3ia /božja/, 3uci /žuči/, dar3echi /daržecći/
	s	protusite /protužite/, chris /križ/, družbom /družbom/, sidoui /židovi/, suc /žuč/, orusnichom /oružnikom/,
	sc	potuscile /potužile/, poscaliti /požaliti/, bosce /božc/, scalost /žalost/, scidoui /židovi/, scagiu /žaju/, scudigi /žudiji/
	s3	s3ale, /žale/, s3alost /žalost/
/kv/	qu	crique /crikve/

ZWEI MARIEN-WEHKLAGEIEDER AUS RAB

Zusammenfassung

Der Verfasser befaßt sich in diesem Artikel mit zwei Marien-Wehklageliedern aus den Jahren 1563 und 1676, die in Rab aufbewahrt werden. Da die originale Graphie in diesen Urschriften zu sehen ist, hat der Autor diese Texte in die heutige kroatische lateinische Graphie übertragen.

Das Manuskript aus dem Jahr 1676 bearbeitete Pater Karlo Kosor, und sein Artikel wurde als Separat der Zeitschrift *Radovi* des Zentrums der Jugoslawischen Akademie für Wissenschaften und Künste in Zadar 1978 in originaler Graphie veröffentlicht. Das ältere Manuskript (aus 1563) wird jetzt im Senjski zbornik zum ersten Mal veröffentlicht und bearbeitet.

Neben der Übertragung beider Urschriften in die heutige kroatische lateinische Graphie, erörtert der Autor des Artikels die Historie der Erfindung dieser Wehklagelieder. Er analysiert die Graphie der Urschrift aus 1563 und erläutert die Prinzipien der Übertragung. Am Ende gibt er die Graphiebeschreibung.

THE TWO OUR LADY'S LAMENTATIONS FROM RAB

Summary

The author presented here the transcript of the two lamentations from Rab, one from 1563 and the other from 1676. These lamentations have been transcribed into a present-day Croatian latin graphy, as the original graphy can be found in the preserved manuscript of either the Lamentation from 1563 or the other one from 1676, which were published in the work of father Karlo Kosor. Beside the transcription, there is also an interpretation of the history of places of finding these two lamentations, then there is a division into sections of the Lamentation from 1563 graphy, which has been published for the first time herewith. Likewise, the principle of transcript of these lamentations has also been interpreted. At the end, the author presents the graphic table of the Lamentation from 1563.